

МАСТАЦТВА Ў ШОСТАЙ ПЯЦГОДДЫ

Вялікую праграму сацыялістычнага будаўніцтва вызначыў XX з'езд партыі ў сваіх Дырэктывах па шостаў пяцігоддзі. Стварэнне матэрыяльных багаццяў выклікала яшчэ большым будам культуры і, у прыватнасці, мастацтва савецкага народа.

На пераўрадна высокаму ступенню ўзнікнення ў шостаў пяцігоддзі і мастацтва нашай рэспублікі. Ужо закладзена і створана шырокая матэрыяльная база, на якой будна расквітае кінематографічнае, тэатральнае, выдзяленчае і музычнае мастацтва Беларусі. Так, у новай пяцігодцы пачнецца будаўніцтва кінастудыі «Беларусьфільм», вытворчасць магучасна якой будзе дасягнуць вяршыні ў год. Дзяліма выдзяляюцца заслоны Рэспубліканскай тэатр юнага гледача; у хуткім часе будзе арганізаваны перасоўны калгасна-саўгасны тэатр з базай у Бабруйску. Заключана будаўніцтва новых паміжніц Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі, карціннай галерэі, пачаўся будаўніцтва царквы, уступіла ў строй першая чарга Беларускага тэлевізійнага цэнтру і г. д.

Асабліва ўвага звернута на кіноабуслугоўванне працоўных. Савецкая кінематографія павінна дасягнуць сваё вытворчасць да 120 фільмаў у год. Гэтая праграма патрабуе будаўніцтва новых кінастудыяў, кінафіліяльных клубаў, павялічэння колькасці сельскіх кіноперасоў і інш. І на ўсёй рэспубліцы — у Мінску, абласных і раённых цэнтрах запланавана многа новых кінастудыяў, колькасць месцаў у якіх будзе намяно павялічана.

Ні ў адной з мінулых пяцігодкаў не было такога размаху і росту беларускага мастацтва і яго матэрыяльнай базы, як у шостаў пяцігоддзі.

Але партыя вучыць, што поспехі не прыходзяць самі па сабе, што трэба ўменне ператвараць магчымасці ў рэальнасць. А гэтага гэтага патрабуецца велізарная творчая энергія ўсёх работнікаў Беларускай культуры, якія закліканы ствараць духоўнае багацце Беларускага народа. Спатрабавана напружанне ўсёх сіл, каб як мага глыбей развіць і скарыстаць ініцыятыву стваральніцкай Беларускай культуры, скарыстаць усе нашы рэсурсы.

Між тым практыка работы многіх звышніх нашага мастацтва пазнае, што яго творчыя рэсурсы скарыставацца яшчэ вельмі мала. Усім вядома, якое значнае месца ў Дырэктывах XX з'езду занялі пытанні развіцця кінамастацтва. Асабліва актуальнасць яны маюць для Беларускай кінематографіі, якая за гэтыя гады вайны засталася без сваёй базы, страціла кадры. Трэба сказаць, што за ўвесь пасляваенны час кінематографія ў рэспубліцы не на многа рушыла ўперад. За пасляваенныя гады студыя «Беларусьфільм» выпусціла толькі нестасці фільмаў, з іх — тры фільма-спектаклі. Ші азначала, гэта, што нават пры тых неспрыяльных умовах, у якіх студыя працавала і працуе, яна не змогла зрабіць больш і лепш? Зусім не. Пры наяўнасці поўназначнага скарніцтва студыя магла-б выпусціць у год не менш дзевяці, а то і тры мастацкіх фільмаў. Але на студыі ўвесь час адчуваецца востры недахоп скарніцтва і толькі таму, што яе кіраўнікі не ўмеюць арганізаваць для гэтай справы рэсурсы Беларускай літаратуры. У яе работніках няма творчай ініцыятывы, каб дапамаглі Беларускаму пісьменніку ў стварэнні скарніцтва. Студыя і Міністэрства культуры павінны каронным чынам перабудаваць сістэму скарніцтва работы. Трэба ўважліва, што рэспубліка з кожным годам павінна павялічваць вынік мастацкіх фільмаў з тым, каб у канцы пяцігодкі дасягнуць сваю вытворчасць да сямі — васьмі карціц у год. А гэта азначае, што скарніцтва ў спатрабавана ў некалькі разоў больш, чым мы рыхтавалі да гэтага часу.

Спатрабавана не толькі скарніцтва. Востра паўстае пытанне і аб творчых кадрах — рэжысёрах, аператарах, мастаках, акцёрах, якіх ужо сёння не хапае, і гэта абмяжоўвае выпуск большай колькасці фільмаў.

Пытанне аб творчых кадрах павінна стаць для нас галоўнае. Новае ацэнка кадры спатрабавана, напрыклад, не толькі кінастудыі, а і новым перасоўным калгасна-саўгасным тэатрам, рэспубліканскаму царквы і інш. Іх няма,

іх трэба рыхтаваць. Тэатральна-мастацкі інстытут, які выпускае акцёраў, як вядома, дранна спраўляецца са сваёй задачай пават у цяперашні час. Тым больш ён не можа поўназначна вырашаць праблемы тэатральных кадраў, калі зноў-таві не перабудуе ўсю сваю дзейнасць. Інстытут не толькі дранна падрыхтоўвае акцёраў, але і мала выпускае іх. Выдзялі, надышоў час падумаць і аб профілі акцёраў, якіх ён павінны рыхтаваць. Ужо нехта абмежавана падрыхтоўвае іх толькі для драматычных тэатраў. Ён абязваны будзе выпускаць і акцёраў для кінастудыі, дзялявага тэатра, царквы. На першы час можна абмежаваць арганізацыйны курс, аддзяляючы, студыі. Аднак аб гэтым трэба ўжо кваліфікацыя пяр, каб канкрэтна вырашыць пытанне аб іх арганізацыі. Яшчэ ставіць таксама патрабаванне і перад музычнымі навуковымі ўстановамі рэспублікі — кансерваторыяй, музычнымі вучылішчамі і школамі. Нельга, напрыклад, прызначыць нармальна, што абласныя царці рэспублікі не маюць да гэтага часу сваіх сімфанічных аркестраў. Пытанне аб стварэнні іх наспела. Зусім аразумела, што ў першую чаргу кансерваторыя і музычныя вучылішчы павінны забяспечыць гэтыя кваліфікаваныя музыкантамі. Для чаго спатрабавана павялічыць набор і выпуск маладых спецыялістаў у самым бліжэйшым будучым.

Многа вырасце і мастацкая самадзейнасць. Ёй спатрабавана новае і пераўрадна лепшае мастацкае кіраўніцтва, кадры якое таксама павінны рыхтаваць музычныя навуковыя ўстановы.

Міністэрства культуры БССР варты ўсе гэтыя пытанні вырашаць неадкладна. Практычнае ажыццяўленне іх патрабуе свечасовай і аператывнай перабудовы работы ўсёх устаноў культуры, каб яна адпавядала задачам новай пяцігодкі. Работнікі мастацтва не пачерпаць далей навэрхоўнага, дыктанскага кіраўніцтва без глыбокага вучування і разумення спецыфікі мастацтва. Вось чаму на ўстановы мастацтва трэба падбіраць такіх кіраўнікоў, якія хочуць працаваць па-новаму, умеюць развіць ініцыятыву і творчасць пільных работнікаў мастацтва.

Але было-б глыбока памылкай лічыць, што развіцц мастацтва можна рушыць наперад толькі пры дапамозе добра наладжанага кіраўніцтва. Багацце мастацкай творчасці — у першую чаргу справа тых людзей, якія неспрэчна ствараюць яго, — мастакоў, кампазітараў, рэжысёраў, акцёраў і інш. На іх грамадскім і творчым сумленні ляжыць абавязак стварыць духоўнае багацце народа. Таму творчая актыўнасць саміх работнікаў мастацтва будзе рашаючай умовай новага ўздыму Беларускай культуры.

Развіцц актыўнасць немычымі без прычыннага патрабавання. Без крытыкі і самакрытыкі ў творчых арганізацыях. А крытыка яшчэ слабае месца ў рабоце нашых саюзаў і калектываў. Не так даўно адбыліся рэспубліканскія з'езды мастакоў і кампазітараў. Гэтыя з'езды павінны былі з'явіцца праверкай сіл перад юбілейным 1957 годам, які Беларускае мастацтва і кампазітары павінны ласціць і азнаменаваць сваімі самымі лепшымі творами. І можна было чакаць, што на з'ездзе разгортнецца суб'ектыўная размова аб дасягненнях, а яшчэ больш — аб недахопах, якіх яшчэ вельмі многа ў творчых саюзах.

На жаль, такой размовы не было. Мастакі і кампазітары ўхіліліся ад творчых дыскусій. Нават у справадзінных дакладах абійдзены каронныя праблемы зместу і формы, важнейшыя пытанні майстэрства. Спрочкі абмежаваліся другаруднымі пытаннямі, якія можна было вырашыць, не скарыстаўшы з'ездаў.

Даклады і выступленні на XX з'ездзе КПСС вучаць нас дэавагітасці, канкрэтнасці, а самае галоўнае — глыбокай прынцыповасці ў ацэнцы сваіх дасягненняў і недахопаў.

Але гэтаму трэба не толькі вучыцца. Яшчэ больш важна ператвараць у жыццё партыйную прынцыповасць, ліквідаваць самазамакненасць, каб дабіцца новага сапраўднага росквіту культуры нашага народа.

ПРОЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЕДНАІЦЕСЯ!

ЛІТЭРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУДНЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАУ БССР

№ 15 (1082)

Субота, 7 красавіка 1956 года

Цана 40 кап.

Шырэй дарогу кнізе!

Работнікі сістэмы кітаганда, спажывецкай калектывацыі і «Саюдруку» Віцебскай вобласці ў мінулым годзе мелі істотныя поспехі ў сваёй дзейнасці. Галоўныя з іх — слабае вучуванне пошты насяльніцтва на літаратуру, адсутнасць належнай ініцыятывы ў арганізацыі шырокай прапаганды кнігі, няўага да работы кітаганом, калгасных папталінаў. Сродкі, адлучаныя на рэкламу кніг, аб'явігандамент былі выкарыстаны толькі напалову.

Усё гэта не магло не адбіцца на выкананні плана таварабароту. Літаратуры ў роўніцу аб'явігандамент прадаў у 1955 годзе на 340 тысяч рублёў менш, чым у папярэднім.

Асабліва адставаў кніжны гандаль у вёсцы. З 23 райспажывецкаў павялічана выдзяленне літаратуры ў мінулым годзе выкарані толькі чатыры, а з заданнем на рэалізацыю кніг справіліся толькі ў шасці райспажывецкаў. І гэта не выдзяленне. У многіх магазінах Дрысенскага, Аршанскага, Суражскага, Араўжскага і іншых райспажывецкаў па некалькі месяцы не паступала новая палітыка, сельскагаспадарчая, мастацкая літаратура. На працягу года не завозіліся кнігі ў сельскія Каменскага і Пышнянскага сельы Лепельскага раёна, дзевяць месяцаў не паступалі кнігі ў таловы магазін Жуоўненскага сельы Дрысенскага райспажывецкаў.

Праўдзена абсалютна і яго старшыня тав. Кахро па-сур'ёзнаму не займаўся кніжным гандлем. Праўда, на паслядзінныя праблемы саюзаў справядзінны многіх кіраўнікоў райспажывецкаў, але пасля гэтага не было арганізатарскай работы на месцах, і рашэнні засталіся на паперы. Значная частка работнікаў спажывецкай калектывацыі на гандаль кнігаў глядзель як на другарудную справу. Работніца Багушэўскага магазіна тав. Дворніца скарыдалася: «Наваўнасць нам гэтыя кнігі, адліч аплата з імі». Такая няправільная думка бытавала таму, што ў агульным плане таварабароту абсалютна-саюза кніга займае невялікае месца — прыкладна 2,5 працэнта.

У Лепельскім райспажывецкаў сталі нават па тых паршуніх прынцыпаму совецкага гандлю. Процід пакунікі прадаць вадзінкі, работнікі прылаўна напярэджае іх.

— Валенкі мы прадаем толькі з нагрукі.

Чалавек, вядома, здзіўлены. Але яму растлумачваюць:

— Калі хочаце мець валенкі, то дадзена да іх павінны ўваць на ляды рублёў інакш нічога не будзе.

Як прымуошы асартымент у Лепелі ўручалі кнігі пры продажы мукі, цукру і іншых прадуктаў.

Сяла справы пачалі прыкметна паліпацца. План лютата і першай декады сакавіка райспажывецкаў выканаў на 133

працэнта. Было ўкамплектавана 11 бібліятэк калгасаў, прададзена 150 бібліятэчак для старшніх калгасаў, сельсаведаў, спецыялістаў сельскай гаспадаркі.

З 1 лютата на 10 сакавіка ў сістэме спажывецкай калектывацыі вобласці праводзіўся «месечны кніжны». Першы месяц заўваў Талачынскі райспажывецкаў, які выканаў план на кніжыма гандлю на 307 працэнтаў. Гэтай работай пачаў займацца асабіста старшыня райспажывецкаў тав. Барада. Ён кваліфікаваў, каб кнігі прадаваліся па ўсім магазінах раёна, каб яны свечасова туды завозіліся ў поўным асартыменце.

Палепілі кніжны гандаль і некаторыя іншыя райспажывецкаў.

Надаўна абком КПБ прабў нараду, на якой прысутнічалі сакратары райкомаў партыі, намеснікі старшніх выканкомаў гарадскіх і раённых Саветаў дэпутатаў працоўных, сакратары райкомаў камсаюма, загадчыкі гарадскіх і раённых аддзяленняў культуры, старшыні і таваразнаўцы райспажывецкаў, загадчыкі кніжных магазінаў і культмагастаў, лепшыя кніганомы і кінамаханікі. На гэтай нарадзе было ўсебакова абмеркавана пытанне аб стане і мерах паліпаўнення кніжнага гандлю ў вобласці. Урэшніцы народна асноўную ўвагу аддаў выдзяленню недахопаў. Іны гаварылі аб неабходнасці вучування, аб'яўнаў і распаўсюджвання вопыт работы лепшых кніжных магазінаў, культмагастаў, сельмагастаў і кіскаў. А такі вопыт ёсць.

Заслугоўвае ўвагу, напрыклад, работа загадчыка Сенежскага магазіна тав. Ады Іванушы Давыдзена. Яна павылава з кнігамі амаль у кожным калгасе. МТС, у многіх школах, укамплектавала і прадава асабістым бібліятэчкі ўсім старшнікам калгасаў, многім спецыялістам сельскай гаспадаркі, брыгадзірам, званічаным, работнікам зямельнагадоўчых ферм, механізатарам. А. Давыдзена трымае сувязь з райкомамі партыі і камсаюма, раённым аддзелам культуры. Кніганомамі працуюць многія работнікі культуры-асветных устаноў.

Адно з першых месцаў у спажывецкіх кніжных магазінаў рэспублікі заняў Дубровенскі магазін, дзе загадчыкам тав. Балонска. Работнікі гэтага кніжнага магазіна, арганізавалі продаж літаратуры непасрэдна ў МТС і калгасах раёна.

Добра працуе кніганомка Лёўненскага культмагастаў Яўгенія Чапурава. Летас за 7 месяцаў яна прадава літаратуры на 7.800 рублёў, а за два з лішнім месяцы гэтага года — амаль на тры тысячы рублёў. У раёне не праходзіць ніводнай нарады або сходу, на якіх-б яна не пабыла. Літаратуру яна прадае на калгасным рынку і непасрэдна ў калгасах і школах. Сама Я. Чапурава напярэдне азнаміцца з аместам рэаіа, а затым расказвае пакупнікам.

У Раёне раёна нашай вобласці за радзіўся каштоўны пачынаў—распаўсюджванне літаратуры сярэд сельскага насель-

ніцтва кінамаханікам. Ініцыятар гэтай справы кінамаханік тав. Логінаў ітмосці прадае кнігі калгаснікам амаль на ўсім рублёў. Гэты пачынаў знайшоў распаўсюджванне ў большасці раёнаў вобласці. Але ў асобных з іх, як Мехоўскі, Сенежскі і іншыя, усё яшчэ збіраюцца ўключыць кінамаханікаў у работу па продажы кніг. Раённым аддзелам культуры абавязаны неадкладна прызначыць да распаўсюджвання літаратуры ўсёх сельскіх кінамаханікаў.

У далейшым паліпаўненні кніжнага гандлю, асабліва ў вёсцы, могуць і павінны дзейна дапамагач Міністэрства культуры рэспублікі, нашы выдавецтвы і пісьменнікі. Загадчык Раёнскага кніжнага магазіна т. Ігнаўчык на абласной нарадзе крытыкаваў Дзяржаўнае выдавецтва БССР за тое, што яно часта выпускае кнігі ў дрэна аформітным пераплаце. З вялікім спаўненнем выдавецтва выпускала на Беларускай мове праект Дырэктывы XX з'езду КПСС, не выдзяляюць кароткія апараты на кнігі, асабліва мастацкай літаратуры, якая больш за ўсё мае патрабу ў прапагандзе. Маганіны не маюць у прадаўжэнне кніг па такарнай справе, дзевяціцца дзя слявера і г. д. А попыт на гэтую літаратуру вельмі вялікі. Выказвалася патрабаванне, каб пры вызначэнні тыражу новай кнігі павародзе ўлічваліся помыт чытачоў. Зрабіць гэта можна тады, калі выдавецтвы ўстановаць сувязь з пільнымі работнікамі кнігандаўлявай сеткі.

Урэшніцы нарады ўспсіі прапановы, каб пісьменнікі рэспублікі трымаў больш шчыльную сувязь з чытачамі, наведвалі прадпрыемства, калгасы, МТС, расказвалі аб сваіх кнігах, праводзілі спецыяльныя «вечары кнігі», дзваліся творчымі павані на будучае. Міністэрства культуры БССР не вырашыла пытанія аб стварэнні ў Віцебску неабходнай кнігандаўлявай базы. Каштоўная літаратура ляжыць у павальных паміжніцках, несецца, чым наспіцца велізарная шкода дзяржаве.

Работнікі кнігандаўлявай сеткі Віцебскай вобласці ўваць на себе абавязнаадзельствы па датармінаму выкананню гаварога плана продажы кніг і выклікалі на сацыялістычнае спажывецтва работнікаў Магілёўскай вобласці.

Распаўсюджванне літаратуры — кроўны абавязак партыйных арганізацый, райспажывецкаў і сельскіх саветаў, камсаюма і профсаюзаў. Іны павінны больш глыбока пільнаваць работай кнігандаўлявай арганізацыі, янаспіна кваліфікацыя аб пільных і паліпаўненні выхаванні кадраў гэтых устаноў, дабівацца, каб у вёсцы ішло больш патрабных кніг, якія даламагалі-б калгаснікам і механізатарам паспяхова ажыццяўляць заданні, настаўленыя шостаў пяцігодным планам.

П. ГОМЕРАУ,
загадчык сектара друку
Віцебскага абкома КПБ.

Новы адзел музея

У Маріёўскім абласным краязнаўчым музеі адкрыты новы адзел, у экспазіцыі якога шырока адлюстраваны поспехі, дасягнутыя працоўнымі вобласці ў прамысловасці, сельскай гаспадарцы і культурным будаўніцтве.

Вялікае месца аддзела паказвае дасягненні лепшых калгасаў і перадавікоў сельскай гаспадаркі.

На замкку: наведальнікі аглядаюць экспанаты новага аддзела.

Фота Ч. Мезіна.
(Фотакроніка БЕЛТА).

Месячнік венгера-савецкай дружбы

Вялікую цікавасць праяўляюць працоўныя Беларусі да жыцця венгерскага народа. Гэтая цікавасць асабліва ўзраста ў сувязі з правядзеннем месячніка венгера-савецкай дружбы. На заводах, у навуальных установах, у калгасах праводзіліся вечары, прысвечаныя жыццю працоўных Венгрыі.

У Мінску ў клубе імя Дзержынскага адбыўся гарадскі вечар, арганізаваны Беларуска-венгерскім культурным сувязем і заграўняй. Удзельнікі вечара шпелі савецкія і венгерскія песні, выступілі перамога сакратара пасольства Венгерскай Народнай Рэспублікі ў Маскве К. Эрэллі. Ад імя моладзі Венгрыі з прыятымным словам выступіў студэнт Ферэнц Краклі. Пазы М. Таік і М. Каламніцкі прычалі вершы аб Венгрыі.

На мітынг, прысвечаным венгера-савецкай дружбе, які адбыўся на Мінскім аўтамабільным заводзе, прысутнічалі венгерскі госці. Аб поспехах працоўных Венгрыі ў будаўніцтве новага жыцця расказаў рабочым канструктар завода А. Шымкоў. Затым выступіў К. Эрэллі. Ён жадаў далейшых поспехаў у працы ўсёму калектыву завода. Аўтамабільнабудульнікі Мінска перадалі госцю пісьмо для рабочых Чэпелскага аўтамабільнага завода.

За тыдзень

Дружба з польскімі студэнтамі

Цесную сувязь трымаюць студэнты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта са сваімі сабрамі — студэнтамі з народнай Польшчы.

З Варшавскага ўніверсітэта польскія сябры прысылаюць нумары сваёй газеты «Гарызонты».

Надаўна на ўніверсітэце быў праведзены дыскусія па кнізе польскага пісьменніка Казімежа Брандэса «Грамадзяне». У пісьмах да польскіх сяброў Беларускай студэнцкай павялаемляюць аб сваёй вучобе і дружбе з палякамі, якія займаюцца на ўніверсітэце.

Э. КАРПАЧОУ.

Раённая кінолекторыя

Кожны тыдзень пры Новагрудскім раённым доме культуры працуе кінолекторыя. Дзяні тут адбылася лекцыя «Сучасная Індыя», пасля чаго былі паказаны фільм «Дружба вялікіх народаў».

Кінолекторыя арганізаваны пры Усеаўрапейскім, Гарадзенскім і Студзінскім сельскіх дамах культуры. Складзены план работы ў бліжэйшай будучыні працягнуты лекцыі на сельскагаспадарчы, грамадска-палітычны і прыродазнаўча-навуковыя тэмы.

Выпуск мастацкай пасуды

Новыя віды прадукцыі асвоіла барысаўская керамічная арцель «Чырвоны Кастрычнік». Тут вышучана партыя мастацкай пасуды. Майстар мастацкай керамікі тав. Калозаў за кароткі час асвоіў 35 відаў дзівячых папак.

На прадрэсаванне выпускацца пяцёр больш 70 відаў роснастанных вырабаў.

Новы клуб

У калгасе «Знапеты Ільча» Калешка раёна пабудаваны клуб. У ім размяшчаны гледацкая зала на 400 месцаў і пакой для работы гурткаў мастацкай самадзейнасці.

Надаўна атрыбрыгада раёнага дома культуры выступіла на сцэне новага клуба. Калгаснікам спадабаўся цікавы і змястоўны канцэрт.

Ул. ДЗІКЕВІЧ.

У інстытутах Акадэміі навук БССР

СПЕКТРАЛЬНЫЯ АНАЛІЗЫ МЕТАЛАУ

Падшпіннік — дэталі, якая шырока выкарыстоўваецца ў прамысловасці. Без падшпіннікаў, напрыклад, не зможа выйсці з варот Мінскага аўтамабільнага ці трактарнага заводаў ні адна новая машына.

Вучоныя ўстанавілі, што апаўсюдка паверхні падшпінніка сярэй у шмат разоў павышанае яго трываласць. Але як зрабіць аналіз трываласці ў паверхневых пластах падшпінніка або іншай дэталі?

Раней, ды і цяпер, у большасці аналізы тых ці іншых металаў робіліся хімічнымі метадамі. Стружыка даследавацца металу апрацоўвалася з дапамогай рэактываў. На такі аналіз звычайна затрачвалася двое, тры, а то і пяць сутак. Да даследавання патрабавалася вялікі штат лабаратараў, ды і самі работы дорага каштавалі.

Вучоныя Масквы, Ленінграда, Кіева і іншых гарадоў распаўсюдзілі новыя спосродкі і металы вучування якасцей сплаваў і металаў, якія залежыць ад хімічнага саставу. Гэтай праблемай занялася і група атамнага ані-

Трэба азначыць, што кожны хімічны элемент мае свой уласны лінейнасці спектр. Спектральныя лініі ў размяшчаны ў пэўным парадку, уласцівы толькі гэтай элементу.

Такім чынам, наглядваючы за спектрам якога-небудзь рэчыва, не цяжка знайсці спектральныя лініі асобных хімічных элементаў. Чым больш гэтых ліній, чым ярчэйшыя яны, тым вышэйшая працентная колькасць элемента ў матэрыяле, над якім робіцца даследаванне.

Для правядзення спектральнага аналізу той ці іншай дэталі, напрыклад, падшпінніка патрабуецца не двое сутак, а ўсяго толькі 15—20 хвілін.

Няма неабходнасці гаварыць аб важнасці вырашэння праблемы, над якой пільна працуюць навуковыя супрацоўнікі лабаратараў. Дастаткова ўпамнаць, што калектыва аўтамабільнага, трактарнага і падшпіннікавага заводаў цікавіцца і ўважліва назіраюць за кожным вопытам на распаўсюдзі металаў аналізу серы.

Супрацоўнікі Інстытута распаўсюдзі таксама метады аналізу фосфара ў сталях і чыгунах для трактарнага завода. На гэтым буйнейшым прадпрыемстве рэспублікі вялікая работа па ўкараненню эксперта метаду спектральна-навуковага аналізу, які дазваляе вызначыць хімічны састаў металу ў колдзе плаўкі.

Вядуцца работы па вучуванні з'яў ўпамяву «тэрмічных элементаў», якіх праяўляюцца ў тым, што вынікі аналізу скажонацца пры наяўнасці ў метале дадатковых прымесей.

З гэтай мэтай стварэння новай крыніцы святла для спектральнага аналізу—нікель-вольтны імпульсны разрад.

За гады шостаў пяцігодкі Беларускай вучоныя ўстанавы сувязь з усімі буйнейшымі заводамі рэспублікі. Пачынаючы з гэтага аддзялення чыгунак і прадпрыемстваў з'явіцца навуковая карада па прымяненню метаду спектральнага аналізу ў народнай гаспадарцы, якая скіраецца ў бліжэйшым часе.

А. КРЫПСКІ,
аспірант Інстытута фізікі і матэматыкі.

НОВЫЯ МЕТАДЫ ВЫКАРЫСТАННЯ ТОРФУ

Нямногім вядома, што торф, вельмі багатыя якага мае наша рэспубліка, азначае ў сабе каштоўныя хімічныя прадукты. Да апошняга часу гэтыя прадукты спалываліся.

Але індэўна савецкія вучоныя, займаючыся даследаванням торфу, атрымалі з яго новыя тэхнічныя прадукты. Так, напрыклад, яны дабылі выдатны высокакавалітны бензін, які можа прымяняцца як паліва ў карбюраторных рухавіках.

І чым больш займаўся вучоныя даследаваннем торфу, тым больш выяўлялі ўсе новыя і новыя якасці гэтага матэрыялу.

Таму невялікадою адным з асноўных напрамкаў даследачай работы Інстытута энергетыкі Акадэміі навук з'яўляецца распаўсюдзі рацыянальных метадаў комплекснага скарыстання торфу.

Да паспяховага вырашэння гэтай задачы вучоныя рашылі выкарыстаць метал энергетычна-наваўнага скарыстання торфу. З гэтай мэтай фрезеры торф перад спалываннем у тонкавых прыстасаваннях сталі

НАВУЧАННЕ ПРАЦУЮЧЫХ

хутка награвалі без доступу паветра да тэмпературы 400—500° С. У выніку награву пачалася выдзяленне значнай колькасці гаручага газу.

Гэта быў вялікі поспех вучоных. Адкрыліся магчымасці скарыстання высокакавалітнага гаручага газу для газіфікацыі гарадоў, у прамысловасці і ў транспарце, дзе газ можа замяніць вадкае паліва.

Высокакавалітны нагрэў торфу ўтварае смалу, якая змеччае каля 20 працэнтаў бензіну і рад іншых хімічных прадуктаў — воску, парафіну і г. д.

Пасля тэрмічнай перапрацоўкі торфу ўтвараюцца цвёрды астаткі — поўкокс. У выніку вопытаў мы дасягнулі, што поўкокс з'яўляецца добрым энергетычным палівам для атамнага электрастанцыі і электрычнай энергіі. А гарфіны поспех можа служыць базай для вырабы таягнага іменту, шлакблокаў і шлакаваты.

Але гэтым не вычэрпваюцца перспектывы выкарыстання торфу. Энергетычна-наваўнага метал яго скарыстання дазваляе камбінаваць вытворчасць электраэнергіі, цяпла

НАВУЧАННЕ ПРАЦУЮЧЫХ

У брацкіх рэспубліках

Дзень сталіцы Украіны

З вялікай актыўнасцю абмяркоўваюць працоўныя сталіцы Украіны вынікі работ XX в'язу КПСС. Яны аднагалосна ўхваляюць рашэнні в'язу, у якіх адравацца перад соціялізмам і радам вялікай перспектывы. Адна са звычайных дзён шостай пяцігодкі...

Гэты дзень сталіцы Украіны адзначаюць у многіх рэспубліках. У гэты дзень у сталіцы Украіны адзначаюць у многіх рэспубліках. У гэты дзень у сталіцы Украіны адзначаюць у многіх рэспубліках...

На экранях дэманструюць новы фільм вытворчасці Беларускай кіностудыі «Зялёны агні». Які расказвае аб працы чыгуначнікаў. Кожны фільм аб рабочым класе, аб працоўных буднях савецкіх людзей выклікае вялікую цікавасць у нашай гледацкай масе. Гэта вядома. Наша кінематаграфія выпускае яшчэ параўнальна мала карцін, прысвечаных гэтай вялікай тэме. Але акрамя таго кожны такі фільм павінен вызначацца сваёй думкай і творчай вырашэння, чаго, адразу трэба сказаць, нестася гэтай фільму...

Малады машыніст Сяргей Чобур бачыць, што ўчастак дарогі не спраўляецца з перавоажнай грузам і раніце вадзіць цяжкаважкія саставы. Аказваецца, што прафіц дарогі скаданы — многа пад'ёмаў, сусцаў і г. д. і ўсё-ж частымі машыніст дамагаецца свайго. Яму дазваляюць правесці цяжкаважкі састав. Але ў самую адданую хвіліну псуецца інжынер. Начын не ўдаецца, і Чобур пераважкі працягвае ў дарогу. Толькі пасля вымрэння машыніста і інжынера Сяноўскага, які падаў брыгадзе Чобура наспраўны паравоз, маладоў машыністу зноў дазваляюць састав. Перш інжынерам Чобура адравацца «Зялёны агні», «Зялёны агні».

Вось на сутнасці ўсё. Запоены паўтор некаторых варыянтаў гэтай тэмы ў літаратуры і тэатры. Успомнім хоць-бы раман «Шлях адкрыты» Ю. Іванова («Октябрь» № 7—8, 1952 г.). Там жа і нават тым-жа асобныя сюжэтыны сітуацыі.

Аўтар сцэнарыя А. Маўзон пайшоў па гэтай дарожцы. Будуючы прымітны сюжэт на гэтай тэме, ён дае магчымасць гледачу ў першых кадрах фільма адгадаць, чым скончыцца карціна.

Вось Чобур вадзіць цяжкаважкі састав. Ён сутраўляецца на станцыі са сваім сябрам машыністам Мікалаем. Той вадзіць цяжкаважкі саставы. Чобуру крыўдзіць. Гэта першыя кадры фільма. Але не праходзіць двух-трох хвілін, як гледаць упэўнены, што Чобур павінен ў гэтым фільме цікавацца да сюжэта ў гледача прадае.

РАМЕСНІЦКІ ФІЛЬМ

Між іншым, спроччаны сюжэт гэта — яшчэ новай ідэя. Нават такім чынам можна было-б пакваць, як і з якімі дэкарацыямі машыніст-наватар дамагаецца права ваджэння саставу ў чатыры тысячы тон. Але, як у сцэнарыя, так і ў настаноўчыку ўсё гэта робіцца на гэтым жа паравозе. Варта толькі выкрасці кар'ерыста і прафдзісета Сяноўскага, як усё становіцца на сваё месца, і Сяргей Чобур паспяхова праводзіць саставы на цяжкай магістраі.

Такі-ж штамп знаходзім і ў абмаляванні вобразаў. Аўтары фільма дэляць героў карціны на дзве катэгорыі — ідэальныя працоўны і нягодны. Да першай адносяцца машыніст Сяргей Чобур, Каліна, партгор Якушаў, качагар Міхайчык, мастацтвавец Аляксандар і іншыя. Другі лагер працягваюць кар'ерыста і прафдзісета Сяноўскага, а таксама п'яніца Зыноўкін.

Водзіць у кінофільме вобразы, якія пераходзяць з адной карціны ў другую, нахвостат пачынаюць адравацца дарогі Ігара і маладога інжынер-лейтнанта Людзі-ам Сцяпанавічу. Яны многія не разумеюць, адстаі ад жыцця, а наогул — добрыя савецкія людзі.

Аўтары кінофільма маюць вобразы схематычна. Што мы, напрыклад, ведаем пра Сяргея Чобура (артыст Г. Маўзын)? Ён машыніст, энтузіяст, стойкі, валавы, смольны, настойлівы чалавек. Усё гэта становіцца вядомым з першых кадраў фільма. Дарэч вобраз не развіваецца.

Праўда, Чобур закаханы ў маладога інжынера Людзі, якія савецкі пагардліва паставілася да яго. Гэта вельмі абраза Сяргея і тады ён успомніў, што яго кахае Аляксандар, сумленны, простае дзядзька, які працуе на вузле дэспетчаўна, і на волі аўтара Сяргей неадкладна пачынае хаць Аляксандар. Ён прыходзіць у дыспетчарскую, дзе за селетарам сядзіць Аляксандар.

Без творчай думкі

Кіноаператары і ржысёры хронікі студыі «Беларусьфільм» абмеркавалі вынікі сваёй работы за мінулыя тры месяцы. Дзевяці кіноасцяпкі, якія выйшлі ў гэтым годзе, адлюстроўваюць прамысловы і культурны будніцтва ў рэспубліцы. Прычым, многія падзеі студыі асветлілі з вялікім спаўненнем.

Слушыныя заўвагі аб аднастаўнічым тэматцы і нізкай якасці тэкстаў зроблі В. Цёлюк і М. Гарбуноў. Літаратурныя работнікі хронікі дрэнна ведаюць жыццё. Па іх вусне аператары ў асноўным абмяжоўваюць сваю дзейнасць адлюстраваннем пераважна толькі тых падзей, якія адбываюцца ў Мінску і Мінскай вобласці.

Спрабуючы ўзняць у памяці бачнае, — сказаў ржысёр Цэнтральнай кіностудыі дакументальных фільмаў тав. Жукоў, — я пераканаўся, што зрабіць гэта вельмі цяжка кіноасцяпам у большасці сваёй да адстаі палонны аднастаўніч будаўніцтва па адной схеме. Амаль ва ўсіх сюжэтах палонны аэраметрычны існы, вядомы кожнаму, хто хоць з большага ведае прамысловы і сельскую гас-

Прыкрыўшыся патэнтамі...

Белыя лебедзі... салаўі... прынісшы... мошкі... Усё гэта «вобразы» карцін, развешаных на кожнай шытке ідзе камароўскага рынака абласных цэнтраў.

Міхайчык унікае пытанне: «Хто даў зялёную вуліцу дзядзькам ад мастацтва?» І «што за састав?» Кіне пры неапаўнянай дапамоце фінаганцаў.

... Камароўскі мы накіравалі ў падатковы сектар Мінскага гарадскога фінансавога аддзела. Нацальнік сектара тав. Рама-навіч — чалавек расумны і, кажучы, нават мастак па натуре. Ён часта наведвае выставкі, захапляецца работамі тэатра, мастакоў-самавукаў, разбурюе па драму, але, на жаль, не абурецца на работніцкае галдзіла за тое, што яны рэдка звязваюць гэтыя работы ў магазіны. Падначальнікам яму фінансавы Кагановіч, Кагановіч, Фрунзенскага і іншыя раённыя Мінска таксама «любыя» мастацтва. Летаць яны выдалі дванадзіць патэнтаў на выробы рамакі цыратавых кілімаў. Навальны сёў трэба сказаць аб протэстах мастацкіх рэспубліцы ў пашых магазінах. Справа ляжыла да таго, што іх прадаюць без рамакаў, без шкля. Адзін час у Цэнтральным магазіне Белжыгандлю ўсё гэта можна было купіць, а цяпер чамусьці няма.

На роднай умельцы кожны год радуюць нас новымі творамі. Але трэба, каб іх работам было адвелена пачэснае месца не толькі на выставках, але і ў магазінах.

А. БАЖКО.

На старонках «Жовтня»

Украінскі літаратурны часопіс «Жовтень» (Львоў) часта друкуе творы беларускіх пісьменнікаў. Тры нумары часопіса адравацца пазам А. Вялюгіна «Вашча Дніпро», прысвечанай дружбе рускага, украінскага і беларускага народаў. Паэма надрукавана ў пераказе Т. Олдушка.

Студыя самадзейных мастакоў

Пры Брацкіх абласным доме народнай творчасці працуе студыя самадзейных мастакоў, якую наведвае больш 25 чалавек. Многіх выхаваных студыі вучанца ў мастацкіх навуковых установах нашай краіны.

Работы студыяўчэй экспанаваліся на абласным і рэспубліканскім выстаўках, а спэцыяльнай праймае ўдзел у міжрэспубліканскім фестывалі народнай творчасці ў горадзе Мінску.

Але сапраўднае тэатральнасць дасягнута дэляе на не ўсіх новых спектаклях. Многа і пайна праце Н. Лойтар у беларускім тэатры. Вылі ў яго і творчыя ўздыгі нахвостат пачынаюцца і шытва спектакля «Так і будзе» (тэатр імя Якуба Коласа). Але ансамблевасці і тонкага ачування жэста, якое было характэрна для «Несцеркі», не даялоўяюць убоўчыць у большасці яго апошніх настановак. Не закончылі асабавым поспехам і пошугі А. Скібіцкага аднаведнай тэатральнай формай для сатырычнай камедыі А. Мака-віча «Выбачыце, калі ласка!».

Пасля свежых наватарскага вырашэння «Варвары» і спектакля «Кароль Дір» (хоць у многім і дасягнута), В. Федару меў значныя няўдачы («Смерць Тараскіна», «Хітрыя Скапы»). Тут пошугі новыя сродкі асэнсаванага выяўлення ў параўну выкладку і шыткараствам асабаіва ў пачуцці сцэны і шыткараствам асабаіва ў «Смерці Тараскіна».

Настановы І. Рахленкі, Б. Саннікава і некаторых іншых ржысёраў у мінулым і новым сезоне ўвогуле цяжка. Атрымаў нават ва ўдалых спектаклях ён пашугі нівельнага сцэны.

Ёсць і такія работні, якія в'яжваюцца

Падарункі пісьменнікаў

Чытачы Сімавічавіч сельскай бібліятэкі Гудскага раёна атрымалі падарунак ад беларускіх пісьменнікаў — пасылку з кнігамі. М. Ткачов прысаў раман «Згуртаванасць», Т. Халдвіч — аповесці «Вяснянка», «Рэка ў гарах», А. Зарышч падарунаў зборнік вершаў і паэм. Прыса-

лі свае творы М. Калачыніч, А. Якімовіч, М. Гамолка і Ю. Вагучыч. Вестка аб тым, што бібліятэка атрымала пасылку з кнігамі, хутка абляцела ўсе дамы каласніцкаў. Вечарам у бібліятэку прыйшлі хлэбаробы, Настаўніца Зайчана пазнаёміла чытачоў з біяграфіямі пісьменнікаў, расказала аб іх творчасці.

Затым былі прачытаны ўрыўкі з рамана Ткачова «Згуртаванасць», з паэм М. Калачынскага і А. Зарышчэкага. Бібліятэка аформіла кніжную вітрыну з твораў пісьменнікаў.

Фатографія БЕЛТА.

Творчая трыбуна

Жыццёвая і сцэнічная праўда

Спэцыяльная праўда аднавідае жыццёвай праўдзе ў тых спектаклях, у якіх глыбокая думка раскрыта ў ярыя мастацкай форме пры рознай спецабах тэатральнай героў. Толькі людзі, якія бачыць смелага наватарскага героя, могуць супраціставіць рэалізм, глыбокую псіхалагічную характэрнасцю героя ярыя тэатральнасці, багачце сцэнічных фарбаў, а натуральнасцю пэрсонаж і баскрасую бітаўшычу абаіччэ сапраўдным рэалізмам.

Змагаючы таленавітага і наватарскага ў мастацтве і натуральнасці і рамесніцтвам не абмінулі і беларускую сцэну. У найбольш вострай яна раскрылася ў ржысёрска-настановачых дзейнасці. Там, дзе ржысёр дамагаў шырока свабоды і натхненнага ўвасаблення сучасных і класічных твораў, смена ішла на шляху сапраўднай тэатральнасці, сімвалічнай жыццёвай і сцэнічнай праўды, яна дасягала значных удач. А ў тых выпадках, калі ў настаноўцы павялічаны штамп, баскрасылі фантазію, неадпаведнасць сцэнічнай праўды жыццёвай праўдзе, нарадзіліся шэрыя, непівавыя спектаклі.

У лепшых спектаклях беларускіх тэатраў глыбокі змест в'яжбывае спалучаюцца ў рэнастаўнай па сцэны і дакладнай формай.

Ёсць у нас сцэнічныя творы з ярыя ржысёрскай палітрай, дзе вострая, багатая, форма скарыстана ў мэтах разнабавата раскрыцця амету. У гэтых настановаках рэалізм не атоамамаіваецца з драбніц бачаным, а тэатральнасць не павялічана фатаграфічным накіраваннем ржысёрскі аб астаціш пшугарствам. Да такіх спектакляў належыць «Канстанцін Заслонаў» (ржысёр К. Саннікаў), «Рэка і днае гняздо» (настаноўка А. Скібіцкага), «Галіч» (ржысёр М. Міцкевіч), «Ваварэтка і любі» (настаноўка І. Ра-

хленкі), «Варвары» (настаноўка В. Федару), «Вей, ветры!» і «Вяснянка» (ржысёр А. Міронскі) і некаторыя іншыя. Да іх таксама адносяцца і лепшыя творы дапамога перыяду — «Хто смеяцца апошнім» (ржысёр І. Рахленкі і А. Рахленка), «Несцерка» (настаноўка Н. Лойтар), якія не страцілі сваёй жыццёвай праўды і ў наш час. У гэтых спектаклях ёсць выразны ржысёрскі вобраз. Ён складаецца з ярыя творчай думкі настаноўчыка, дасканалай абаіччэ, дакладных мізансцен, пераанальных характараў і сапраўднага мастацкага ансамбля.

Так, спектакль «Раскіданае гняздо» ўволадваў характэрным тым, што А. Скібіцкі раскрыў самае істотнае ў кінэмаграфічнай драме, палыміную любоў да працавітага чалавека і вострую нявінавіч да тых, хто намянае яго істотна, павялічваюць буржуазны мараль. Гэты спектакль ярыя тэатральны на сваіх фарбах. У ім — скульптурныя, дакладныя мізансцены, вобразнае афармленне, якое спрымае глыбокаму ўвасабленню зместу драмы, астра індывідуальным характэрам, якія аб'яднаны ў адзіны мастацкі ансамбль.

Жэ рамантычная песня аб чыстым і шчырым каханні прагучала драматычна паэма Іна Райніца ў выкананні брэсцкага калектыву. Павольні шытвага гірчачна пачуцці тут прасякнута кожнай мізансцэна, кожнай сустрэча героў. Спектакль «Канстанцін Заслонаў» нагавіў лепшыя адзкіты найбольш удалых дапаможных спектакляў К. Саннікава.

Спектакль «Кромалеўніца куранты» (ржысёр І. Рахленка), «Мертвая хвастка» (ржысёр М. Сіпін), «Пераанальная справа» (настаноўка В. Федару) таксама характэрны ў сваёй аснове аднаведнай

пашух раскрыцця багачця думак гэтага творца, таксама як і наватарскае, нетрадыцыйнае вырашэнне Н. Охонікавым «Навальніца» А. Остроўскага і «Гамлета» Шаўчэра ў Маскоўскім тэатры драмы. Дарэч і ёсць падставы сцвярджаць, што ярыя тэатральнасць «Паўлічкі», яе сатырачна нацталі супрацьжыццёвай праўдзе? Не, такіх нацталі няма. Не пераходзіла вострая форма спектакля глыбокаму раскрыццю рэалістычных вобразаў, стварэння талентам выяўных артыстаў Г. Габелы, В. Платонава, І. Ржыскай, У. Дзядзюкі, В. Пола.

Важнейшы абнавак савецкага тэатра-стварэння вобразе героя нашай сучаснасці. Але гэтая задача не можа быць паспяхова вырашана ў сумных, баскрасылі спектаклях, абамаваных адрэсаваных у дзядзькам сродках, аднастаўным спосабам тымчасавым, у спектаклях, дзе адсутнічаюць глыбокая думка і праўда жыцця.

Багачце стыляў і мафр было ўдзяна многім работам таленавітых беларускіх акцёраў і ў мінулым, так і ў наш час. І мы павіны не агадзіцца са савецкага і тых біяграфіяў У. Крыловіча, якія сапраўду дасяглі, быццам гэты душоўны артыст рэалістычнай школы нурывае ярыя тэатральнасці, багачця і ржысёрскі асабавы сцэнічных фарбаў. Дарэч ўспомніць такія роля, як Маўшка, Кастусь Каліноўскі, Карыціч, каб стала ясным неабгрунтаванасць гэтых сцвярджаў. Большы дымчкі, павольні, руханасці было ў таленавітага, неабамаваннага майстра псіхалагічнага малюнка роля!

Дасканалае владанне рэалістычнай акцёрскай тэхнікай было ўладца Г. Грыбнічу і характэрна для жытых напых сучаснікаў — А. Глыскага, У. Уладзімірскага, П. Атаманова, А. Вістава, Д. Арнона, І. Ржыскай і іншых. Аднак гэта тэхніка з'яўляецца сцэнальнай і служыць ім для лепшай выяўлення рэалістычнага партрэта аднаведнай жанры п'есы і зместу роля.

Дарэч і ў гэтым крытыкі і астаўніч тэатры стварылі ўзрушэнне, што шырока рэалістычнае выяўленне выяўленых сродкаў у спектаклі нібы павялічана яго рэалізма і праўды жыцця. А між

тэм у мінулым і тэатры імя Яны Купалы былі такія спектаклі, як «На кунале», «Маўшка», «Кастусь Каліноўскі» і іншыя (настаўлены ржысёрам рэалістычнай школы Я. Мірончыч), вырашаны ў вострай і ярыя тэатральнай манеры.

Багачце тэатральных фарбаў у спектаклях не толькі не ніжэй і рэалістычнага гучання, а наватгор, падае ім большую жыццёвую праўду і сувязь з крыніцамі народнай творчасці. Тут дарэч успомніць, в якім агульнасці і прыхільнасці яшчэ ў даравольчыні час у Цэнтральную Іна Купала сустрэлаў намячаны музыкі, іяныя і яныяныя спектаклі трупы Ігната Буяніцкага. З такой-жа прыхільнасцю ён становіцца да намячаных фатаграфічных спектакляў нашых астра Федару і Яны Купала.

Аматарам «прылежанага» і «абытоўнага» рэалізма парта ўспомніць, што вялікі майстар сцэнічнага рэалізма Б. С. Станіслаўскі быў настаноўчыкам астра тэатральнага спектакля «Данічэ Фігаро» ў МАТ. Поўны жывой апамакі, пашугі і гумару «Нігмадён» а душоўнай артысткай А. Зерваловай і цэнтральнай роля нарадзіўся ў Акадэмічным Мазым тэатры. Нельга забыцца і на тое, што К. С. Станіслаўскі палачыўся не толькі аб унутранай праўдзе характэра, але і аб дасканалам развіцці адрэсаваных тэхнікі, усяго неабходнага апарата артыста, а гэта значыць і аб вычкі, і аб пашугі, і аб музычнасці, і аб дакладным пачуцці рытму. Гэныяныя мастак ачмуў багачце акцёрскай палітра вядомай у нашай астаўніч праўды, сапраўднай тэатральнасці і рэалізма.

Нашым ржысёрам патрэба большай творчай смеасці ў пошухах новых форм сцэнічнага раскрыцця вобраза нашых сучаснікаў, імкненне да рэалістычнага наватарства. Наватарства — пшычальнае рыса нашых часу ва ўсіх галінах навукі, тэхнікі, індустрыяльнай і сельскагаспадарчай вытворчасці, у тым ліку ў мастацтве і тэатральнай творчасці.

М. МОДЭЛЬ.

Вачыма друга

Увосень мінулага года група нашых пісьменнікаў наведала ў Польскай Народнай Рэспубліцы, дзе брала ўдзел у «Днях Беларускай культуры», якія праходзілі там. З прыгоды працягла мы пазнаваліся з шляхамі і патакмі Яны Брылы аб гэтай падзеі.

«Я хацеў бы, — гаворыць ён, — каб слова мае было — няхай сабе найменшай, але свежай кропляй у той літаратуры, якая павінна быць напісана пра прыгажосць і веліч нашай дружбы».

Аб дружбе польскага і савецкага народаў, аб новай Польшчы напісана навукаў што не велікі багата кніг. Але не толькі таму патакці Я. Брылы ўспрымаюцца як сённяшняе свежае слова. Хіба-ж не было выпадкаў, калі пісьменнікі ездзілі дадальна на ўрадавыя заезды, зварталіся да нікім не закранутых тэм, а чытачу гэтыя і не паважаныя нічога новага? Пра брыльскія дарожныя ўражанні гэтага не скажам. Ён пабыў у краіне, якая побач з намі, аб народах, гісторыі і культуры іх мы нікога ведаем. І ўсё-ж нішто не стане амацаць ачыных назваў і імёнаў перадаў іх дзёння. Пісьменнікі адольваць некалькіх пачынаюць на жыццё з яго сутнасцю і значэннем гэтай зямлі, і таму нават ужо выдасяе напісаць наўстае ў яго новым святле, раскрываючы новыя свае грані, адценні. Ва ўсёй выпадку гэта не тым «дарожным» замаўкамі, якія падчас даўжэйшага чытання, калі на старонкі кнігі трапляюць выключна вонкавыя прыкметы краіны, усе тое, што прамаўляе за вочнамі міжнароднага вагона.

Сутнасць дзёння Я. Брылы дакладна выяўляе яго назва — «Вачыма друга». Друг хоча быць усё і таму быць больш і лепш, чым звычайны вандрунік-турмет, які, прыходзячы ў чужую краіну, шукае там толькі асяродкі. Вачыма сапраўднага друга гадзіць беларускі пісьменнік на сепцінах Польшчы. Ён брыльскія немысловыя пачынае і асцяжыць свай дзёння імя Адама Міцкевіча, бліжнім і родным вочнаму беларусу. «Як Нарачу, — піша ён, — у цяжкім хаце на Валесці, з бовам і жэтам за вочнамі, і па-іншаму, некалькі жывей і паўней пачаў у гэтым годзе разумець Міцкевіча». Як і многія з нас, Міцкевіч дапамог пісьменніку жывей і паўней зразумець народ польскі, яго душу, тое агульнае, што родзіць яго са сваімі братамі на Усходзе. Уважым першую польскую вочку, «з будынявай на крайнім гумне», аўтар прыгатаў пудоўныя рэкі з «Капрада Валеропа» і папскаваў пры гэтым, што ў куналаўскім перакладзе няма слова **тэлы**.

Вось ад гэтага тэлы і пачалася тэлы пісьменнік аб новай, народнай Польшчы. Ціпер ужо не толькі каля і і народы-суседзі «звядзілі самага і дружбы і ласкай». Дні беларускай культуры, шматлікія сустрачкі з рабочымі, і дзённямі, прадстаўнікамі інтэлігенцыі і асветы і тэлымі сімваламі польскага народа да савецкай краіны.

У дзёння тэлы арганізаваны жывыя, багатыя непасрэднымі ўражанні, пачэрпнутыя аўтарам у часе падарожжа ў родную вучку Польшчы. Вядома, як і вочнага, хто трапіў за мяжу, хто цікавіў і гістарычныя помнікі, і музеі, і старажытнасці. Але гадзіць, што назімае прыглядзіць яго ўвагу, — гэта сучаснае жыццё народа, яго стварэнная праца, повар і побыт тых людзей, а якімі давадася назімацца. Ранейшую, даверасёўскую

Польшчу пісьменнік крыху ведаў. Ён роў у заходне-беларускай вёсцы, сушыў разам у польскай марской вочцы, у вясні 1939 года ўзасяліўшы ў абароне Гдані ад гітлераўскага нахвасця. Сваімі вачыма бачыў ён адну з найбольш трагічных падзей у гісторыі польскага народа. Прадзасядаў год ён зноў праішоў на сваёй пачынай салдацкай дароце, зірнуўшы на не ўжо «не вачыма ралова панскага флоту, а вачыма савецкага пісьменніка». Яму нават пачасціла сустрэцца з былым асадуўшым на кулацкай рэце. Таму, піша ўзгадваючыся ў абрысы новай Польшчы, Я. Брылы мог параўноўваць яе з ранейшай. Ён гэта і роўдзі. Дарожныя патакці пісьменніка поўная ўспамінаў, суістаўленняў, рэалізму над падзеямі і фактамі нядзёнай гісторыі Польшчы.

«Новай многія, і я пісаў пра тым паўдні, а якімі наш беларускі тэлы і тэлы ў Мінску амацаў «Мазоўш» і «Славік». Аднак пісаў ямі калі і не ма, дзе дроня. Справа не ў гэтых тэлынаўтых ансамблях, не ў прафесійнай аценцы іхнага майстэрства. Галоўнае — у тым спалучэнні новага, што выйшла на шырокі, сонечны прастор, з тым вечным, народным, што ніколі не агіне, — у цудоўным спалучэнні песеннага музычнага багатага польскага народа з маладасцю, небыла іскрыметай, і сілай, разнароўнай сацыялізмам».

Гэта — думкі, да якіх прыходзіць аўтар у часе вачыма самадзённяў вучыцельскай і работнай матаці ў клубе энергетыкаў у Быдгашчы. Кожная сустрэчка з людзьмі выяўляе ў яго новым і новым думкі аб існаванні дэсе народа, які ўважана будзе сацыялістычнае грамадства. Арганічна ўваходзячы ў тэлыны патакці партыі прыходзіць людзей Польшчы.

«Нялікі любіць сваю гісторыю», — «Нялікі любіць сваё савіт», — азначае аўтар. У гэтым красамому перакладзе нас вобразы жыцця народа, які матое ён у сваіх патакцах.

Апрама часта называлінай каштоўнасці, парасе Яны Брылы мае яшчэ адно велікі значэнне. Ён пачасціць сёння дасягнута ўважання і дружбы нашых народаў, справе пашыраючы творчыя сувязі ў галіне літаратуры.

Ціпер многія беларускія пісьменнікі сядзяць за мажу, у краіны народнай дэмакратыі. І было-б велікі добра, калі-б радзімы часопіс прыгатаў іх да стварэння ціканых, жывых нарысаў і дарожных патакці аб людзях гэтых краі.

Я. КАЗЕКА.

У Беларускай тэатры оперы і балету ў ролях Хаза («Кармен») выступілі салет Вялікага тэатра Саюза ССР народныя артысты РСФСР Г. Балышакоў (Хаза) і народная артыстка БССР К. Кудрашоў (Кармен) на сцэне.

31 студзеня 1953 года гледачы, якія ўважлі ў залу Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР, застэ звычайнай заслоны ўбачылі на баях дзве велізарныя змронныя сярэдневаковыя вёжы і між імі няжыкую чорную акасітную заслоны са старадаўнім гербам. Пасля трымага звонка ў яшчэ асветлены, перапоўнены і неспакойнай гадзізнай зале паўчыся нечаканна сігнал трубы, павольна згасла святло і пасля новага сігналу, выдзёна з чэмы светлым праэктарам, узнік маленюкая постаць бланза, які скурпіўся ў клубочак і спаў на лесніцы, і сярэдневаковы вартэ да вёжы ў латах з алесарамі. Так пачалася прэ'ера трагедыі Шэкспіра «Кароль Лір».

Наўрад ці трэба гаварыць аб значэнні і велічы Шэкспіра, — творчасць найвелікашага англіскага пісьменніка-гуманіста добра знаёмая і бліжняя нашым савецкім людзям. Вядома і тое, што першыны выршыў яго творчасці «Юлія Цэзар» з любым творам такога гена, як Шэкспір, сапраўды «з'яўляецца святлом і разам з тым суровым экзізімам на творчю сталася калектыву».

Так да гэтага і падшоў творчы калектыў тэатра «Кароль Лір» павінен быў стаць і стаў эталіным спектаклем. Спектакль выяўляў шырокі водгук срод тэатральнай грамадскай нашай сталіцы і рэспублікі. Выклікаў ён і рад крытычных заваў, ды і не мог не выяўляць, бо імя міжы дасканаласці ўзасябленні такіх вобразаў чалавеча гена, якім з'яўляецца гэты трагедыя.

І разам з тым спектакль быў прызнаны значнай падзеяй у жыцці не толькі самога тэатра, але і падзеяй у культуры і тэатральным жыцці рэспублікі.

Выклікаў жыую пікавасць спектакль і срод тэатральнай грамадскай Масквы і іншых гарадоў Савецкага Саюза.

У час летніх гастроль «Кароль Лір» бачылі гледачы Ленінграда, Одэсы, Львова, Рыгі, Таліна. А ў лютым 1955 года спектакль «Кароль Лір» быў паказаны на ўказдзе Беларускага мастацтва і літаратуры ў сталіцы нашай Радзімы — Маскве.

Аб «Кароль Лір» пісалі народны артыст СССР Эд Сміліч, пісьменнік Марыэта Шагіня і многія іншыя. «Кароль Лір» бачылі дзве англіска дэлегацыі, якія наведалі Савецкі Саюз. Два англіска тэатральныя дэлегацыі — ржысёры Лонданскага мастацкага тэатра і Лонданскага тэатра «Олдвік» Джон Фернал і Маліон далі высокую ацэнку рабоце ржысёра, мастака і чалагу ралы выкананню ў гэтым спектаклі. Джон Фернал у сваім артыкуле называе яго «сапраўды шэкспіраўскай і асабліва аднава ігру артыстаў А. Кістава і Э. Лаштанавы».

І вось праз тры гадзі пасля памятнай прэ'еры 5 красавіка 1956 года адбыўся 150-ы паказ спектакля на сцэне рускага драматычнага тэатра БССР І. М. Горькага. Можна сказаць, што спектакль вытрымаў выпрабаванне часам, гадзіца любіць і навадзела яго.

У юбілейным спектаклі выступілі названыя выканаўцы Кістаў, Абу-Каніч, Канаткоў, Лаштанавы, Ражко, Сокол, Дурбані, Кулакоў, Дзенебскі, Воінак, Пітроў і іншыя, якіх у 150-м год выйшла на сцэну ў гэтай неміручай трагедыі.

А. ШКАПСКИ, заслужаны артыст БССР.

Музей імя Ф. Багушэвіча

Ашмянскі краязнаўчы музей імя Ф. Багушэвіча існуе не так даўно — мінулы ўста некалькі месцаў, як гэты музей адчыніўся яго дасягнута для навадзельнікаў.

Вялікае месца ў музеі адволацца матэрыялам аб росце і развіцці народнай гаспадаркі і культуры раёна. У аддзеле «Развіццё культуры раёна» матэрыялы аб росце сеткі школ, хат-чытальняў, бібліятэк, клубы, кіноперасовак.

Асабліваю ўвагу навадзельнікаў прымае аддзел, прысвечаны жыццю і творчасці выдатнага беларускага пісьменніка Францішка Багушэвіча. У фотавітрынах—матэрыялы, якія з'яўляюцца з тымі мясяцамі, дзе нарадзіўся, жыў і працаваў пазт. У гэтым-жа ад-

дзеле ёсць многія выданні пазтэ. Нягледзячы на Кіева музей атрымаў два экзімпляры зборніка твораў пазтэ на украінскай мове з аўтаграфам выдатнага пазтэ Украіны і рэдактара зборніка Паўла Тычыны.

Хутка ў нашым музеі,—расказвае Генадзі Сямёнавіч Швэцкоў, дырэктар музея,—адкрыюцца яшчэ два аддзёлы—гісторыі і прыроды. Музей мае ціканыя авесткі аб паўстанні 1863 года пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага на тэрыторыі Ашмяншчыны.

Вялікае месца з'яўляюцца матэрыялы аб рэвалюцыйным руху на тэрыторыі Ашмяншчыны пазтэ ў гадзі першай рускай рэвалюцыі.

Хутка навадзельнікі па-

знадворот, супрацьстаяць горкаўскім.

Ізраз у год напісаны К. Чорным гэты твораў М. Горкі выступіў у «Землетрыччэ» і якіх крытыкаваў маалды пісьменнік за прамежнае захаванне пазтэ «былых», «сучасных» людзей, самавонна сторага быту і наўвагу да новага. М. Горкі ўважыў «серавінана» нешчына-індывідуаліста (суніжанага і абражанага рэвалюцыяй) у гэтых творах.

У аваяванні «Парфіры Кіянці» К. Чорны амаць поўнацю наўтараве сітуацыю горкаўскага даравочнага аваяванна «Журба». Можна знайсці дзесяткі сунаўдзёны ў гэтых аваяваных і ўсё-ж сунаўдзёны гэтыя не даюць ніякага права гаварыць у даным выпадку аб горкаўскіх традыцыях. Горкаўскую фабулу пра аўца, які ралітам ачуў страшаную непатрабнасць свайго жыцця і самога сабе ў жыцці, К. Чорны без неабходнага гістарычна пераасе ў паслярэвалюцыйным часе і развіў яе як жыццёвую драму пана Кіянца, «былага чалавека». На аснове горкаўскага аваяванна пісьменнік піна адзін з тых твораў, суцэрні іх М. Горкі вестунае са спецыяльным артыкулам. Выпадкі гэты — лінае сведчанне таго, што запавяжаны матывы, тэм, асобных стылістычных прыёмаў і засвечаны традыцыя—но наўвёты адно і тое-ж. Шаля К. Чорнага да горкаўскіх традыцый — гэта першы раз ўсё складаны наш фарміраванні светапогляду пісьменніка.

Ітаруючы момант аваяванні ў засвечанні К. Чорным горкаўскіх традыцый, І. Куралінаў, які вышай аднавачае, поўнацю абавіноў і няганне аб тым, як убагацалася і чым убагацалася творчая індывідуальнасць беларускага пісьменніка дзёнаў у дзёнаў тэатры М. Горькага.

Мы лічы не навукалісь весті размовы аб творчых сувязях, творчай вучобе, не ператварачы пісьменніка ў нейкі цмавы сілаў, ценя ад больш высокага ўзору. Каб гэтага набежыць, трэба на-сапраўды лому ўважыць, што не былі двух пісьменнікаў (волькі-небудзь аначных), які-б у творах бракі адно і тое-ж. Не, Кожны з іх воюе толькі тое, што аднавае яго светаўспрыманні, складу яго гадзету. І таму няважна гаварыць аб творчай вучобе, не вучыць размовы аб творчай індывідуальнасці пісьменніка. І А. Куліноў і П. Панчанка вучыліся ў Макоўскага. Але Кожны з іх у Макоўскага ўваў і бярэ толькі «сваё», «сваё» ў М. Горькага ўваў і І. Колас, і Ц. Гартны, і М. Лынь-

коў, і К. Чорна. І вось гэтае «сваё» і павінен быў вызначыць, падкрэсліць аўтар манатрафіі аб К. Чорным. Гэты-б горкаўскі традыцыі ў К. Чорнага выступілі як вешта арганічнае для беларускага пісьменніка, а не як голае пераіманне.

М. Горкі алаўў найбольшы творчы ўплыў на К. Чорнага, бо ён з'яўляўся не толькі літаратурным, але і ідэіным настаўнікам беларускага пісьменніка. І ўсё-ж уздзёнае рускай класікі на К. Чорнага дадзёнае аб неабмажовацца адным гэтым іменем. Нельга, напрыклад, аравуць па-сапраўды творчю манеру К. Чорнага, і ізраз К. Чорнага-драматурга, не ўважыць самай непасрэднай вучобы яго ў І. Тааеота і А. Чэхава. І няўдэ аравуць наш свесавабінасці псіхалагізма пісьменніка, якімі быў будзё захрыцаць почы на моцы ўплыву на яго творах Дастаўеўскага. На гэтым вышчуваным пытанні мы і хочам сінціць. Вядома, трэба ўважыць, што разам з выдатным ад Дастаўеўскага ішло і многае непрымаальнае для савецкай літаратуры. Так, напрыклад, не без уплыву Дастаўеўскага, у перыяд, калі рапідны культываваў саміа горныя балі псіхалагічна манеры яго (тэорыя «жывога чалавека»), К. Чорны напісаў свой раман «Светра» і такіх аваяваных, як «Парфіры Кіянці», «Паўдні» і г. д. Рэфлектыўнасць, хваранай наўдзёнае чалавек-індывідуаліста ў гэтых творах на першым плане. К. Чорны ў гэты перыяд (1926—1927 гг.) не наліваў апыч да светаўспрыманню, а пазней яго ён мог-бы ўстаць не горнае, а самае дэпнае ў Дастаўеўскага, у гэтага выдатнага аначы чалавечай думкі.

Адначасова ўплыву горных бакоў перахалагізма Дастаўеўскага на творы К. Чорнага 1926—1927 гг., нельга, аднак, пераважыць яго. Таю ўздзёнае Дастаўеўскага на беларускага праваіа было не працягам. Яго мы амаць не ачуваем ужо ў «Зямлі» і «Ляноне Вушмары». Але неабходна мець на ўвазе і другое. Склад светаўспрымання К. Чорнага быў такі, што ўстаў в'яна, самаа дробная, бытавая, калі ў ёй выдзёнае прыняжасць, дучоўнае валецтва чалавека, неўладкаванасць жыцця яго, настолькі гадзіба «рапіла» вачыма мастака, што з'яна гэты жывы і ім, які балочы ўспаміні. Гэты амаць светаўспрымання пісьменніка не мада не нагадзіваць і захаванацца пад

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Сустрэчы мінчан з сястрой В. В. Маякоўскага

Для сустрэч з чытачамі твораў В. В. Маякоўскага ў Мінск прыехала сястра пазтэ Людміла Владзіміраўна Маякоўская. І. В. Маякоўская выступіла на прадпрыемствах і ў навукалісьных установах таліца з успамінамі аб юнацкіх гадах і пазтэ дзёнах В. В. Маякоўскага. Вечары адбыліся на ўстамабліным валадзе, у бібліятэцы імя В. І. Леніна, у педагогічным інстытуце.

Сустрэчка з І. В. Маякоўскай адбылася ў Саюзе пісьменнікаў БССР. З успамінамі аб В. В. Маякоўскім выступіў былы сакратар пазтэ П. Лавуц, які таксама прыехаў у Мінск.

Да Усесаюзнага з'езду кампазітараў

Паступіла ў продаж фотавыстаўка «Савецкая музыка ад першага да другога Усесаюзнага з'езду кампазітараў», выпушчана Эстонскім аддзяленнем муфонду СССР. На дзёнах з'езду змяшчана 250 фотавыстаўкаў лепшых музычных калектываў краіны, кампазітараў і выкананьняў савецкай музыкі.

Выстаўка знаёміць з пастаўленымі ў савецкіх рэспубліках новымі савецкімі операмі і балетамі. На адным з фотавыстаўкаў — масавы танец з оперы Я. Цікоцкага «Дзівічына з Палесся» ў выкананні артыстаў Беларускага тэатра оперы і балету.

На адным са здымак паказаны Дзяржаўны народны хор БССР пад кіраўніцтвам Г. Цітовіча ў часе выканання песні.

Творы тэатральных мастаноў

У Маскве адкрыты выставкі твораў тэатральных мастакоў і кіно, срод якіх прадстаўлена 28 работ беларускіх аўтараў. Экспаніцыя работы, выкананыя для Беларускага дзяржаўнага тэатра, оперы і балету В. Балічам (да оперы «Марыяна»), В. Кудраўскага (да оперы «Трубадур»), П. Масленікава (да оперы «Лакізм»), Н. Пешкурава (да оперы «Чычо-Чычо-Сантэ»).

Увагу навадзельнікаў прыцягваюць тры работы, выкананыя Е. Пінскавым да спектакля «Крыжакі над Вугам» (тэатр імя Якуба Коласа). Выстаўлены вясёлыя дзёнарышчы О. Марыска да спектакляў «Сабор Парыжскага богаманера» В. Гюго, «Снежная каралева» Шварца, «Салаўі спяваюць на волях» Я. Рамановіча.

На выставцы можна знаёміцца з работамі Б. Маліна («Паўніца», «Кастусь Каліноўскі», «Познае каханне»), Д. Сячова («Правіла чапаша» Ван Шы-фу, «Малышка Дорыт»), Л. Кроля («Ноч памылак»), П. Масленікава («Пінская шліхта») і інш.

Масква. (Наш кар.)

А. АДАМОВІЧ ВУЧОБА ПІСЬМЕННІКА І ЯГО ІНДЫВІДУАЛЬНАСЦЬ

Выйшла ў свет першая манатрафія аб К. Чорным, напісаная І. Кудраўскавым. Чытаць з цікавасцю сусрэне кнігу пра выдатнага пісьменніка, а раманы, п'есы, апавяданні яго ён мог грунтоўна пазнаёміцца па шасцітомным зборы твораў. Каб чытаць манатрафію, міжволі ўспрымаць яе як свесавабіны літаратуры-аналіза-папулярызатарскі дадатак да гэтага шасцітомніка. Манатрафія дапаможа чытачу адуць маштабнасць творчасці К. Чорнага, уваць ідэйна-вобразнае багаче яго твораў. І, беражучы, апа выдэне свайго чытача, абудзіць у яго жаданне бліжэй пазнаёміцца з творамі пісьменніка. Там болы, што напісана яна жыюй мовай, многія старонкі чытавоцца з цікавасцю.

Але калі падысці да манатрафіі з патававаннем літаратуры даследчыца, дае не жожа не напатакці расчараванне. Як гэта ні дзіўна, але работа, у якой ўпершыню разгавядацца творчасць выдатнага беларускага праваіа ва ўсім аб'ёме, не з'явілася новым словам аб К. Чорным. І. Кудраўскаў у асноўным наўтараве агульнапрынятыя «школьныя» ацэнкі асобных твораў і асобных перыядаў у творчасці пісьменніка.

Пазнаёміўшыся з першымі старонкамі, пачынаецца ўжо вадгавдацца, як і што будзе гаварыцца далей.

Раман «Зямля»... Ну, вядома-ж, пойдзе размова пра тое, што пісьменнік не пакаваў у гэтым творах кулака. Так і ёсць: «Святлона пісьменнік наказае неадфенцыявана».

Аўтар сшынаецца на авосеці «Ляно Вушмар». Мы ўжо чакаем, што будзе адзначана, як нехадзю, тое, што К. Чорны не супрацьстаяў Вушмару «роўных на сіде мастацкай абмадзкі» вобразаў стапоўчых. Чаму пісьменнік павінен быў зрабіць гэта абавязкова — вядома было хіба толькі тым крытыкам, якія нічы ў 20-я гадзі ўпершыню выказвалі такі-ж папрок у адрас К. Чорнага. І мы ўжо не сумняваемся, што, загаварыўшы аб аваяванні «Вялікае сэрца», І. Кудраўскаў паведзіць чытачу, што ў аваяванні гэта-

тым «дужасць і неміручасць савецкага народа, нашай бацькаўшчыны сімвалізе магутны дуб».

Прыходзіць на памяць, як аднойчы студэнта-практыканта паведзіла вучыцца гэты-ж літаратуразнаўца «дзёнарышчы пра сімвал-дуб, на што адзін з вучняў тут-жа заўважыў: «Дык у аваяванні-ж ад дуба таго адін абгаралы ствал астаўся». Трэба было бачыць наўвабачнасць маалады настаўніка перад аваяваным «выдзёнаўчым» вынікам ад яе «рашчэнаўрбўі» мастацкага твора, напісанага ён, дарочні, падручнікам для сярэдняй школы.

Нельга адмаўляць таго, што І. Кудраўскаў у манатрафіі надае і свежы матэрыял, дакладней, вабыты нашай крытыкай. Але работа ад гэтага не пераважае быць апісальнай. Аўтар не ўважыў і не паказаў чытачу таго, што складала філасофію і псіхалагічны патакці твораў і асобных вобразаў К. Чорнага. Чытачу паказана толькі тое, што лажыць на іх вярхні. А як вядома, К. Чорны належаў да ліку мастакоў, у якіх «на наверхні» лажыць далёка не ўсё і далёка не смага галоўнае. Апісальнасць прыводзіць крытыка да таго, што вачыма К. Чорнага ў манатрафіі чэкам зводзіцца да вобразнага ілюстравання самых агульных сацыялагічных схем. Гэта аваявасць таку, што пры разгавяце тых твораў, як «Зямля», «Ідзі, Ідзі», «Ляно Вушмар», «Ляно Вушмар» і іншых, аўтар неадстаўкава ўваць шырокі філасофа-гуманістычны патакці яе твораў у пралы, так і асобных епай, вобразаў.

Так, напрыклад, І. Кудраўскаў адзначае толькі звартанасць, паноруру з'яўсць Ляно Вушмар. Тое-ж, што К. Чорны настойліва наўважвае яго не толькі са звера, але і з безапамажым дэпна, аўтар манатрафіі стараецца не аваяжыць, бо гэта рабурэе яго спрончалу сацыялагічны характарыстыку вобраза Ляно Вушмара, якая выказваецца адным словам — кулак.

Каб ва ўсёй складанасці аравуецца гэты вобраз К. Чорнага, неабходна ўважыць, што «Ляно Вушмар» — першая ў беларускай літаратуры спроба сацыяльна-філасофскай авосеці. Вушмар — гэта чалавек-уладзік, так сказаць, у філасофска-мастацкім авосаванні. У вобразе беларускага селяніна-хутараніна К. Чорны імкнецца выявіць, раскрываць усё змроннасць і дзікасць натуры чалавека-індывідуаліста, паказаць уладзіцтва ў яго найбольш грубыя, праміўнаўчэй формы. І выразаа адуваецца, што Вушмар, не толькі посябіт, але і ахвара ўважэнства. К. Чорны ўмее па-горкаўску ўважыць і папскаваць нават Вушмара, але не яго самаго, а таго чалавека, яго адуўчы і ўм уладзік. І гэта не аніжае, а навадворот, узмацнае ідэйны пафар твораў, нагадзівае жыццёвы амаць карціні і вобразаў. Мы ведаем някалькі твораў савецкай літаратуры, у якіх прах'яўлены суровы «іск» капіталізму, які асноўную асуру народа паважале прапа на чалавечыя жыцці. Але навокі «іск» гэты стаў болышым масам «фамы Гарьбася», «Евора Вулаўскага», «Справы Артамонавіча» і іншых твораў М. Горькага, у якіх з велізарнай сілай паказана, як каледзіць узлада грошай, рачаў, уладзіцтва і душ кожнага чалавека.

Мы не зразумеем творчасці К. Чорнага, а тым болы таго, як перамажыцца ў ёй горкаўскія традыцыі (а ў манатрафіі ёсць раздзел аб горкаўскіх традыцыях), калі не адуць па-сапраўды, што явраз гэты філасофа-гуманістычны рыс творчасці Горькага буда асабліва блізка светаўспрыманню К. Чорнага.

І. Кудраўскаў правільна адзначае, што сус ад уладзік і ўладзіцтвам у творах К. Чорнага — гэта самае непасрэднае раліцыё горкаўскіх традыцый у беларускай літаратуры. Але весты ідэйны амаць такога, напрыклад, твора, як «Ляно Вушмар», толькі да суда над уладзікам, не выведзіўшы таго, што, выкрываючы ўладзіка, пісьменнік-гуманіст балоча пакутце за чалавек, занадчы, не ўважыць, у чым унутранае «амацаўнаўчэй» сувязь твораў К. Чорнага з горкаўскімі. А без гэтага размова

Мацнеюць савецка-англійскія культурныя сувязі

Савеза і на англійскай мове, а таксама тая кіні, якія выйшлі ў перакладзе на рускую мову ў дарагоўніны час.

На сценах многа англійскіх кніг у перакладзе на розныя мовы народаў. Сярод іх — кнігі, якія выданы ў Мінску на беларускай мове: «Трагедыі» і «Рамеа і Джульета» Шэкспіра, «Падарожжа Гулівера» Джанатана Свіфта, «Айвенго» Вальтэра Скота, «Домбі і сын» Чарльза Дзікенса.

Музычныя канцэрты

Яркім сведчаннем пашырэння савецка-англійскіх культурных сувязей з'явілася прыезд у СССР англійскіх артыстаў. Прыязе група музыкантаў на чале з вядомым кампазітарам і дырыжорам Артурам Бісам.

У Маскве праводзіцца канцэрт англійскай музыкі ў выкананні Сімфанічнага аркестра Усесязапага радыёпадарожжа імя А. С. Пушкіна.

Тэма прапоўнага чалавека прысвечана работам мастака англійскага мастацтва Фрыка Брынгіна — «Вугальныя каланы», «Пільшычкі», «Бурлякі», «Будзільнікі ў Мантрэалі».

На выставі многа работ з срэбра і керамікі — мастацкіх вырабаў талентавіта англійскага народа.

Выданне англійскай літаратуры

На выставі англійскай кнігі, адкрытай у Маскве, экспанзію кнігі, выданыя на мовах народаў Савецкага

Пісьмы з раённых бібліятэк

Увага да сельскага чытача

Любіць сваю справу загадчыца Кармянскай раённай бібліятэкі Ніна Антоненка. Яе пажавожы не толькі мільёны чытач гарадскога пасёлка, але і калгаснікі сельскагаспадарчых аршэлей раёна.

Студэнтаў-завочнікаў і спецыялістаў сельскай гаспадаркі бібліятэка абслугоўвае літаратурнай і міжбібліятэчнай абслугой. Толькі за апошнія два месяцы былі задвоены 64 заўкі чытачоў.

У чытальнай зале раённай бібліятэкі можна убачыць добра абсталяваны літаратурны выставі, вітрыны «Новае кнігі», рэкамендацыйныя спісы літаратуры па розных галінах ведаў.

Бібліятэка часта праводзіць канферэнцыі чытачоў, на якія запрашаюцца і работнікі многіх калгасных і сельскіх бібліятэк раёна. Гэта дае магчымасць маладым бібліятэкарарам перанесці лепшы вопыт раённай бібліятэкі ў сваю працу ў вёску.

Канферэнцыя чытачоў — прапагандыст кнігі

Пасля прапоўнага дня ў чытальнай зале Гаўскай раённай бібліятэкі заўсёды можна сустрэць многа неведальнікаў. Бібліятэка часта наладжвае канферэнцыі чытачоў і літаратурныя вечары. За апошні час тут з цікавасцю прайшлі дзевяць па кнігах І. Шамкіна «У доўры час», В. Лаціна «Да новага берага» і Г. Нікалаева «Апошняя пра дырэктара МТС і галоўнага агранома».

Гэтымі днямі бібліятэка правяла вялікі літаратурны вечар на тэму «Партыя — наш рухавік». З чытаннем твораў савецкіх пісьменнікаў аб нашай роднай, Камуністычнай партыі выступілі актывісты бібліятэкі А. Нерал, Р. Грышчанка, Л. Буеўскі, А. Краўчанка і М. Капусіч.

У сучасны момант бібліятэка рыхтуе канферэнцыю чытачоў па раманы Д. Гравіна «Шукальнікі», якая будзе праведзена ў рабочым клубе «Промкаапаратар».

Пры дапамозе літаратурнага вечара і канферэнцыі чытачоў бібліятэка шырока прапагандае новыя кнігі савецкіх пісьменнікаў.

В. ЛАУРЫНОВІЧ.

Па слядах нашых выступленняў і неапублікаваных пісем

«На аўтобусных маршрутах»

Пад такім загалоўкам у нашай газеце ад 10 сакавіка г. г. быў змешчаны артыкул, у якім гаварылася аб дэжурным абслугоўванні пасажыраў на міжгародніх аўтобусных маршрутах.

Міністр аўтамабільнага транспарту і шасейнага дарог БССР тав. Драбіншэўскі паведаміў рэдакцыі, што факты, прыведзеныя ў артыкуле, мелі месца. Прыняты меры па паліпашыненню работ аўтамабільнага транспарту. Шафёры Хаўстоў, Цыбулькі і касір Суворова звольнены з працы.

За апошні час у рэдакцыю нашай газеты паступіла некалькі допісаў аб сур'янных недароках у рабоце культуры-асветных устаноў. Так, у пісьме м. Чарнага, Ляўшкіна паведамылася аб тым, што ў Васіліўскай раённай доме культуры рэдка чытаюцца лекцыі, аб'ядзелічаныя гурткі мастацкай самадзейнасці, Чытач В. Кірэнка ў сваім пісьме крытыкаваў кінофікатараў Рагачоўскага раёна за дрэннае абслугоўванне населенства.

Намеснік начальніка Гомельскага абласнога ўпраўлення культуры В. Гусак, якому гэтыя пісьмы былі насланы на разважанне, паведаміў, што ў доме культуры працуюць ілгер харавы, драматычны, музычны, танцавальны і акрабавыя гурткі, наладжана лекцыйная прапаганда, створана агітгруппа, якая дае два канцэрты для калгасніцкага раёна. Для практычнай работы кінофікатарам у Рагачоўскім раёне абласное ўпраўленне культуры накіравала інжынера адрэда кінофікацыі тав. Гарбачова.

Патомкі піратаў

У капіталістычнай прэсе розных краў на пачатку XVII стагоддзя, гэтай тэрыторыяй пачаў буйнейшае ў Індыі цэнтрам ганяло рабамі, Павольдэ падлікаў індыйскага вучонага Кіючо за паўтара стагоддзя тут было праддзельна амаль да мільёна рабамі, прычым рабскія рынкі ў Гоа былі шырока вядомы: звесткі аб іх захаваліся ў індускіх гістарычных творах. Патомкі вядомага партугальскага пірата працягвалі сваю дзейнасць і ў наступных гадах. Усе індускі населеныя пункты былі абрабаваны імі, у выніку чаго вялікія раёны, якія нямкнуць з тэрыторыяй Гоа, ператварыліся літаральна ў пустыню.

Такая «культура» дзейнасць партугальскіх завабніц на тэрыторыі Індыі ў мінулым. Англійскі гісторык аб гэтым успомніў вельмі спэцыяльна. У перапісанні патомкі піратаў спрабуюць утрымаць гэтую індускую тэрыторыю і нават аб'яўляюць «індуізацыю» роллю Партугалі ў гэтым раёне Індыі.

Завабнікам гэтай партугальскай калоніі быў, аказваецца, нейкі Антоніа Галя, які ўзёк у свой час з партугальскага горада Оперто. Ён быў прафесійным піратам, а потым уладаром п'явай ірэнкай флотаў. У сьне на радзіме ён быў асуджаны на пакарэнне смерцю. З сваёй ірэнкай флотаўляў у 1510 годзе гэты Антоніа Галя выслазіўся на індыйскія тэрыторыі і потым захапіў апаў буйны горад Мармута. Захаплены ім раён узяў за ўласны Індыі стаў цэнтрам ірэнкай дзейнасці. Шлях Галя быў літаральна ўсены трушамі. Аб ачынствах гэтых партугальскіх завабніц гавораць старажытныя рукапісы, якія захоўваюцца ў архівах Мадраса. Толькі некалькі папай, ужо ў канцы XVI стагоддзя, патомкі Галя рашылі падарыць свае ўладанні партугальскай кароне. Пасрэдамікі ў гэтай справе былі манаш-судзіты, якія к тэму часу прывілі ў Індыю. Такім чынам, да канца XVI стагоддзя партугальскай карона прыняла паларону ёй прафесійным піратамі тэрыторыю Гоа. У наступныя гады, асаблі-

ва ў пачатку XVII стагоддзя, гэтай тэрыторыяй пачаў буйнейшае ў Індыі цэнтрам ганяло рабамі, Павольдэ падлікаў індыйскага вучонага Кіючо за паўтара стагоддзя тут было праддзельна амаль да мільёна рабамі, прычым рабскія рынкі ў Гоа былі шырока вядомы: звесткі аб іх захаваліся ў індускіх гістарычных творах. Патомкі вядомага партугальскага пірата працягвалі сваю дзейнасць і ў наступных гадах. Усе індускі населеныя пункты былі абрабаваны імі, у выніку чаго вялікія раёны, якія нямкнуць з тэрыторыяй Гоа, ператварыліся літаральна ў пустыню.

Такая «культура» дзейнасць партугальскіх завабніц на тэрыторыі Індыі ў мінулым. Англійскі гісторык аб гэтым успомніў вельмі спэцыяльна. У перапісанні патомкі піратаў спрабуюць утрымаць гэтую індускую тэрыторыю і нават аб'яўляюць «індуізацыю» роллю Партугалі ў гэтым раёне Індыі.

Завабнікам гэтай партугальскай калоніі быў, аказваецца, нейкі Антоніа Галя, які ўзёк у свой час з партугальскага горада Оперто. Ён быў прафесійным піратам, а потым уладаром п'явай ірэнкай флотаў. У сьне на радзіме ён быў асуджаны на пакарэнне смерцю. З сваёй ірэнкай флотаўляў у 1510 годзе гэты Антоніа Галя выслазіўся на індыйскія тэрыторыі і потым захапіў апаў буйны горад Мармута. Захаплены ім раён узяў за ўласны Індыі стаў цэнтрам ірэнкай дзейнасці. Шлях Галя быў літаральна ўсены трушамі. Аб ачынствах гэтых партугальскіх завабніц гавораць старажытныя рукапісы, якія захоўваюцца ў архівах Мадраса. Толькі некалькі папай, ужо ў канцы XVI стагоддзя, патомкі Галя рашылі падарыць свае ўладанні партугальскай кароне. Пасрэдамікі ў гэтай справе былі манаш-судзіты, якія к тэму часу прывілі ў Індыю. Такім чынам, да канца XVI стагоддзя партугальскай карона прыняла паларону ёй прафесійным піратамі тэрыторыю Гоа. У наступныя гады, асаблі-

ва ў пачатку XVII стагоддзя, гэтай тэрыторыяй пачаў буйнейшае ў Індыі цэнтрам ганяло рабамі, Павольдэ падлікаў індыйскага вучонага Кіючо за паўтара стагоддзя тут было праддзельна амаль да мільёна рабамі, прычым рабскія рынкі ў Гоа былі шырока вядомы: звесткі аб іх захаваліся ў індускіх гістарычных творах. Патомкі вядомага партугальскага пірата працягвалі сваю дзейнасць і ў наступных гадах. Усе індускі населеныя пункты былі абрабаваны імі, у выніку чаго вялікія раёны, якія нямкнуць з тэрыторыяй Гоа, ператварыліся літаральна ў пустыню.

Такая «культура» дзейнасць партугальскіх завабніц на тэрыторыі Індыі ў мінулым. Англійскі гісторык аб гэтым успомніў вельмі спэцыяльна. У перапісанні патомкі піратаў спрабуюць утрымаць гэтую індускую тэрыторыю і нават аб'яўляюць «індуізацыю» роллю Партугалі ў гэтым раёне Індыі.

Завабнікам гэтай партугальскай калоніі быў, аказваецца, нейкі Антоніа Галя, які ўзёк у свой час з партугальскага горада Оперто. Ён быў прафесійным піратам, а потым уладаром п'явай ірэнкай флотаў. У сьне на радзіме ён быў асуджаны на пакарэнне смерцю. З сваёй ірэнкай флотаўляў у 1510 годзе гэты Антоніа Галя выслазіўся на індыйскія тэрыторыі і потым захапіў апаў буйны горад Мармута. Захаплены ім раён узяў за ўласны Індыі стаў цэнтрам ірэнкай дзейнасці. Шлях Галя быў літаральна ўсены трушамі. Аб ачынствах гэтых партугальскіх завабніц гавораць старажытныя рукапісы, якія захоўваюцца ў архівах Мадраса. Толькі некалькі папай, ужо ў канцы XVI стагоддзя, патомкі Галя рашылі падарыць свае ўладанні партугальскай кароне. Пасрэдамікі ў гэтай справе былі манаш-судзіты, якія к тэму часу прывілі ў Індыю. Такім чынам, да канца XVI стагоддзя партугальскай карона прыняла паларону ёй прафесійным піратамі тэрыторыю Гоа. У наступныя гады, асаблі-

ва ў пачатку XVII стагоддзя, гэтай тэрыторыяй пачаў буйнейшае ў Індыі цэнтрам ганяло рабамі, Павольдэ падлікаў індыйскага вучонага Кіючо за паўтара стагоддзя тут было праддзельна амаль да мільёна рабамі, прычым рабскія рынкі ў Гоа былі шырока вядомы: звесткі аб іх захаваліся ў індускіх гістарычных творах. Патомкі вядомага партугальскага пірата працягвалі сваю дзейнасць і ў наступных гадах. Усе індускі населеныя пункты былі абрабаваны імі, у выніку чаго вялікія раёны, якія нямкнуць з тэрыторыяй Гоа, ператварыліся літаральна ў пустыню.

Такая «культура» дзейнасць партугальскіх завабніц на тэрыторыі Індыі ў мінулым. Англійскі гісторык аб гэтым успомніў вельмі спэцыяльна. У перапісанні патомкі піратаў спрабуюць утрымаць гэтую індускую тэрыторыю і нават аб'яўляюць «індуізацыю» роллю Партугалі ў гэтым раёне Індыі.

Завабнікам гэтай партугальскай калоніі быў, аказваецца, нейкі Антоніа Галя, які ўзёк у свой час з партугальскага горада Оперто. Ён быў прафесійным піратам, а потым уладаром п'явай ірэнкай флотаў. У сьне на радзіме ён быў асуджаны на пакарэнне смерцю. З сваёй ірэнкай флотаўляў у 1510 годзе гэты Антоніа Галя выслазіўся на індыйскія тэрыторыі і потым захапіў апаў буйны горад Мармута. Захаплены ім раён узяў за ўласны Індыі стаў цэнтрам ірэнкай дзейнасці. Шлях Галя быў літаральна ўсены трушамі. Аб ачынствах гэтых партугальскіх завабніц гавораць старажытныя рукапісы, якія захоўваюцца ў архівах Мадраса. Толькі некалькі папай, ужо ў канцы XVI стагоддзя, патомкі Галя рашылі падарыць свае ўладанні партугальскай кароне. Пасрэдамікі ў гэтай справе былі манаш-судзіты, якія к тэму часу прывілі ў Індыю. Такім чынам, да канца XVI стагоддзя партугальскай карона прыняла паларону ёй прафесійным піратамі тэрыторыю Гоа. У наступныя гады, асаблі-

Умовы выхавання маладых кадраў

Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут укладзена мастацкіх і педагогічных, якія даюць студэнтам тэатральныя і практычныя веды ў галіне мастацтва актыва. У інстытуце студэнт атрымае шырокія і публічныя веды па літаратуры, гісторыі тэатра, марксізму-ленінізму і г. д. Наколькі вучэбная праграма інстытута шырокая і разнабакая, відць хой-бы тэ факты, што на акцёрскім факультэце на апаў студэнтаў і сярэднім прыкладзе апаў выкладчыкаў.

Адзак выкананне такой шырокай вучэбнай праграмы пры штодзённай практычнай трэнерскай працы асабліва ўмоўна, якія, на жаль, тэатральна-мастацкі інстытут не мае, нягледзячы на тое, што ён выраб у значную навучальную ўстанова.

Неахоп аўдыторыі і спецыяльных пакояў для тэатральнай і практычнай вучобы вельмі перашкаджае яго рабоце. Спецыяліст індуізацыя метаду выхавання студэнта пры адсутнасці п'явай колькасці патрэбных аўдыторыяў стварае ў многім ня-

зручныя ўмовы для навучання. У наш час кожны завод, кожнае прадпрыемства мае клуб з добрай сцэнай. Гэтыя не халас толькі тэатральнаму інстытуту, вучэбная работа якая абумоўлена невялікай сцэнай-пляцоўкай.

Зала не мае п'явай для дэкарацыі, акія валаюцца пад нагамі і выходзіць са строю раённы часу. Вельмі невялікі пакойчык, у якім кожны грывіравацца на толькі восем-дзесяць чалавек, а ў дэмплоны і экзамэнацыйных спектаклях бывае занята да 30 чалавек.

Цесна і ў бібліятэцы інстытута, якая мае багаты і рознастайны падбор апаўнай і спецыяльнай літаратуры.

Не задавальняе студэнта і само жыццё інстытута. Уся практычная работа не выходзіць за межы праграм і лекцыяў. Чамусьці кафедра майстарства і спецыяльнае мовы не вельмі зацікаўлена ў арганізацыі творчых вечараў, конкурсаў на лепшы верш, байку, апаў, выданне, эпаў, урывак і інш., што абуджае-б самастойную творчасць і фантазію студэнта.

Амаль зусім не праводзіцца сустрэчы са старэйшымі майстрамі сцэны, якія маглі-б расказаць шмат цікавага са сваёй практыкі. Рэжысёрскія выпускі, акія маглі-б падлічыцца са студэнтамі сваімі думкамі, зусім забылі да іх дарогу.

Акрамя навадана новых п'янавоак, інстытут не мае ніякіх сувязей ні з адным з тэатраў, для якіх рыхтуе свае кадры. Ён існуе сам па сабе, а тэатры самі та сабе.

Практыка, якую праходзіць студэнт у час навучання, не арганізавана належным чынам. Ці могуць задаволены студэнта тры-чатыры выезды з дэмплоны спецыяльных спецыяльна «воптычных людзей у раёны».

Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут існуе ўжо дзесяць год і мае свае традыцыі. З яго сцен вышлі талентавітыя юнакі і дзяўчаты, якія паспяхова працуюць на сцене нашых беларускіх тэатраў. Даўно пара Міністэрства культуры БССР пачынае ў гэтай вучэбнай установе належны ўважлівы ўстава выхавання маладых кадраў.

С. ПІТРОВІЧ, артмст Рэспубліканскага тэатра Юнага гаспадары, выпускнік інстытута.

а ты яго цягне з паселі. Ухаўцаці ён сонны, вочы заліпаныя, інаў кінецца, а ты зноў валачы, спягаец яго з паселі. Здаецца, стаў-бы там перад ім на калені: на, забі мяне, гада, за ўсё гэтае».

У рамане «Ідзі, ідзі!» «А дзіця тое ў дзібе! Інаў-ж пра сэрца тваё крыўдзе прайдзе, пакуль ты яго выдадзеш... Ты яго і беш часам і заснуць яму не даець, калі ён на пачынку аж вачы расплюшчыць не можа, аж вачыць небажак, аж прасіцца перада мною, моладца, ідзі перад катом акім, а ты яго валачы з дзібе паселі богага ў расу, у туман, у непагадзі...»

Праўдэ жывіць праселла Зося («Ідзі, ідзі») багучы Усёпамі аб тым, як яна, інаў зусім дзіця, падмалаца вудуца, а яно ідзі ідзі і наступіла на яе мятлу.

Нават «інаў» вочы асэрэраў са зомы можа выкаліць у памяці гераіні К. Чорнага палую серую пакутных маляўка жыцця («Ідзі, ідзі»). У тым-жа рамане «Ідзі, ідзі» дэка расказвае Галяне аб тым, як калісьці жорсткі пан прыказаў падвесіць яго бацьку да ягу да куба.

«Фаталістычнае блізуе я з'яжала на абліччы яго. Рыман ён застагавіў».

— А сабакі тавы гэтак заліпаныя, як бацька вёсці!

І ачэ колькі разоў сярод глыбокага маўчання: — А сабакі гэтак заліпаныя, гэтак заліпаныя... Здаецца, усё сваё доўга жыццё пра жыць гэты чалавек, чуючы, як «залагалісь» тавы сабакі, калі «бацька вёсці». З раману «Сястра» ў раман «Замля», а потым у аповесць «Лавон Бумбар» пераходзіць дэка: гераіня («Зямлі»-блуды Мацвей) успамінае, як сварыліся ў хаце за старою вопратку, «што засталася прыходзіла па вопратку бацькава сястра, бацька-ж раўна ўсё прагнаў яе з хаты. Тая вопратка можа і кантавала ўсёго ягу дэкалотку, а колькі было сказаза з-за яе Усакіны крыўдныя слоў».

Памятныя, гуманістычны пратэст супраць беднасці, акія так прыняе і калячы чалавек, перададзены тут праўдэ халагаціўна траўму, акія ўвёс чэ жыць ў свядомасці гераіні.

Падобных прыкладаў надзвычайнага за-

Мастацкая выстаўка

Важны падзей у мастацкім і культурным жыцці сталі з'яўляцца выстаўка англійскага мастацтва. Такая выстаўка арганізавана ў Савецкім Саюзе ўпершыню.

Творы англійскіх майстроў жыцця XVI—XX стагоддзяў сабраны з савецкіх музеяў — Эрмітажа (Ленінград), Музея выяўленчага мастацтва імя А. С. Пушкіна (Масква), Дзяржаўнай палаты ў Крамлі, Дзяржаўнага музея керамікі, Львоўскага, Кіеўскага і Ржыскага музеяў. Выстаўка размяшчаецца ў шасці залах Дзяржаўнага музея выяўленчага мастацтва імя А. С. Пушкіна.

Падобу спінаюцца наведальнікі да работ вядомага мастака XVII стагоддзя Джозуа Рэйнгалда — «Вянера і Амур», «Дзячына апаў».

Тэма прапоўнага чалавека прысвечана работам мастака англійскага мастацтва Фрыка Брынгіна — «Вугальныя каланы», «Пільшычкі», «Бурлякі», «Будзільнікі ў Мантрэалі».

На выставі многа работ з срэбра і керамікі — мастацкіх вырабаў талентавіта англійскага народа.

Выданне англійскай літаратуры

На выставі англійскай кнігі, адкрытай у Маскве, экспанзію кнігі, выданыя на мовах народаў Савецкага

Умовы выхавання маладых кадраў

Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут укладзена мастацкіх і педагогічных, якія даюць студэнтам тэатральныя і практычныя веды ў галіне мастацтва актыва. У інстытуце студэнт атрымае шырокія і публічныя веды па літаратуры, гісторыі тэатра, марксізму-ленінізму і г. д. Наколькі вучэбная праграма інстытута шырокая і разнабакая, відць хой-бы тэ факты, што на акцёрскім факультэце на апаў студэнтаў і сярэднім прыкладзе апаў выкладчыкаў.

Адзак выкананне такой шырокай вучэбнай праграмы пры штодзённай практычнай трэнерскай працы асабліва ўмоўна, якія, на жаль, тэатральна-мастацкі інстытут не мае, нягледзячы на тое, што ён выраб у значную навучальную ўстанова.

Неахоп аўдыторыі і спецыяльных пакояў для тэатральнай і практычнай вучобы вельмі перашкаджае яго рабоце. Спецыяліст індуізацыя метаду выхавання студэнта пры адсутнасці п'явай колькасці патрэбных аўдыторыяў стварае ў многім ня-

зручныя ўмовы для навучання. У наш час кожны завод, кожнае прадпрыемства мае клуб з добрай сцэнай. Гэтыя не халас толькі тэатральнаму інстытуту, вучэбная работа якая абумоўлена невялікай сцэнай-пляцоўкай.

Зала не мае п'явай для дэкарацыі, акія валаюцца пад нагамі і выходзіць са строю раённы часу. Вельмі невялікі пакойчык, у якім кожны грывіравацца на толькі восем-дзесяць чалавек, а ў дэмплоны і экзамэнацыйных спектаклях бывае занята да 30 чалавек.

Цесна і ў бібліятэцы інстытута, якая мае багаты і рознастайны падбор апаўнай і спецыяльнай літаратуры.

Не задавальняе студэнта і само жыццё інстытута. Уся практычная работа не выходзіць за межы праграм і лекцыяў. Чамусьці кафедра майстарства і спецыяльнае мовы не вельмі зацікаўлена ў арганізацыі творчых вечараў, конкурсаў на лепшы верш, байку, апаў, выданне, эпаў, урывак і інш., што абуджае-б самастойную творчасць і фантазію студэнта.

Амаль зусім не праводзіцца сустрэчы са старэйшымі майстрамі сцэны, якія маглі-б расказаць шмат цікавага са сваёй практыкі. Рэжысёрскія выпускі, акія маглі-б падлічыцца са студэнтамі сваімі думкамі, зусім забылі да іх дарогу.

Акрамя навадана новых п'янавоак, інстытут не мае ніякіх сувязей ні з адным з тэатраў, для якіх рыхтуе свае кадры. Ён існуе сам па сабе, а тэатры самі та сабе.

Практыка, якую праходзіць студэнт у час навучання, не арганізавана належным чынам. Ці могуць задаволены студэнта тры-чатыры выезды з дэмплоны спецыяльных спецыяльна «воптычных людзей у раёны».

Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут існуе ўжо дзесяць год і мае свае традыцыі. З яго сцен вышлі талентавітыя юнакі і дзяўчаты, якія паспяхова працуюць на сцене нашых беларускіх тэатраў. Даўно пара Міністэрства культуры БССР пачынае ў гэтай вучэбнай установе належны ўважлівы ўстава выхавання маладых кадраў.

С. ПІТРОВІЧ, артмст Рэспубліканскага тэатра Юнага гаспадары, выпускнік інстытута.

а ты яго цягне з паселі. Ухаўцаці ён сонны, вочы заліпаныя, інаў кінецца, а ты зноў валачы, спягаец яго з паселі. Здаецца, стаў-бы там перад ім на калені: на, забі мяне, гада, за ўсё гэтае».

У рамане «Ідзі, ідзі!» «А дзіця тое ў дзібе! Інаў-ж пра сэрца тваё крыўдзе прайдзе, пакуль ты яго выдадзеш... Ты яго і беш часам і заснуць яму не даець, калі ён на пачынку аж вачы расплюшчыць не можа, аж вачыць небажак, аж прасіцца перада мною, моладца, ідзі перад катом акім, а ты яго валачы з дзібе паселі богага ў расу, у туман, у непагадзі...»

Праўдэ жывіць праселла Зося («Ідзі, ідзі») багучы Усёпамі аб тым, як яна, інаў зусім дзіця, падмалаца вудуца, а яно ідзі ідзі і наступіла на яе мятлу.

Нават «інаў» вочы асэрэраў са зомы можа выкаліць у памяці гераіні К. Чорнага палую серую пакутных маляўка жыцця («Ідзі, ідзі